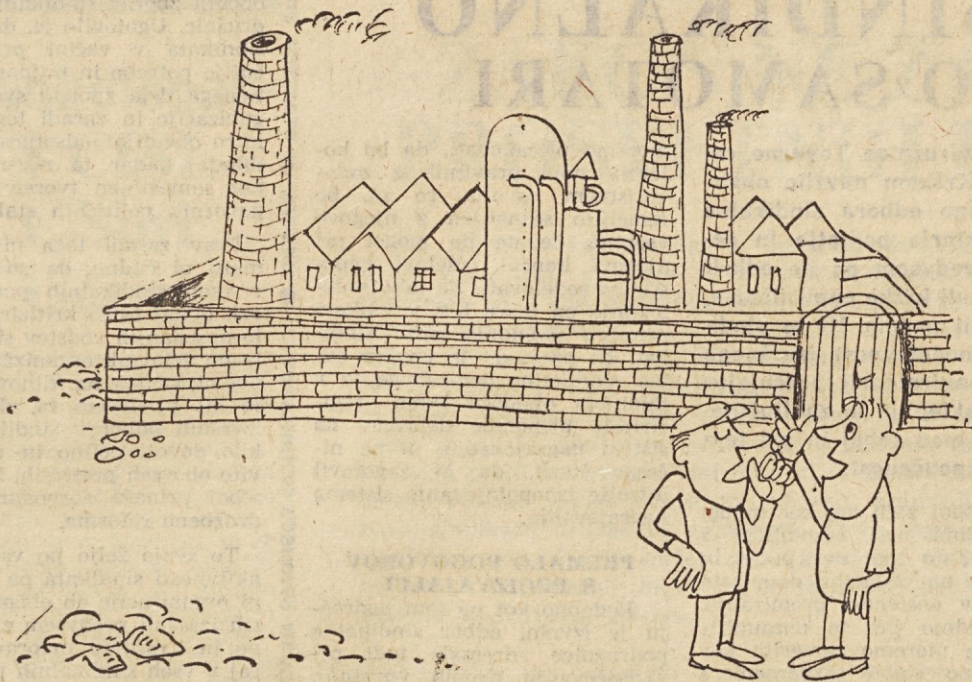

— Pravijo, da bodo problemi v naši tovarni kmalu odpadli...
— Ja, ja, tudi jaz sem slišal, da bodo tod speljali novo cesto in da bodo tovarno podrli.

Karikatura: ANDREJ NOVAK

POSVET S PREDSEDNIKI OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

Plebiscit reforme

Ob koncu minulega tedna je Republiški svet ZSJ za Slovenijo sklical posvet s predsedniki občinskih sindikalnih svetov o nekaterih pravih v tem času aktualnih nalogah. Tako so najprej ocenili dosedanje aktivnosti sindikatov v pripravi na volitve ter poudarili, da pomenijo letošnje volitve plebiscit proizvajalcev za uresničanje reforme. V drugi točki dnevnega reda pa so predstavniki občinskih sindikalnih svetov izoblikovali svoje stališče do osnutka novega zakona o izobraževalnih skupnostih in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki je prav v teh dneh na dnevnem redu skupščinskih organov. Pri tem so se udeleženci posveta izrekli za sprejem novega zakona. Ob koncu posveta pa so se predsedniki občinskih svetov seznanili še s krajšo informacijo o nekaterih vidikih gospodarjenja v minulem letu.

Čeprav šele stopamo v drugo obdobje volilne aktivnosti, čeprav sindikati niso bili obremenjeni z neposrednimi organizacijskimi pripravi na volitve, pa je vendarle treba oceniti tudi njihov dosednji vpliv. Oceniti zavoljo tega, ker so volitve in priprave nanje sestavni del procesa samoupravljalške aktivnosti in ker je ta aktivnost posledica politične akcije. Torej tudi

posledica družbenega vpliva sindikatov. Res bi bilo za zdaj še nekoliko preuranjeno ocenjevati vpliv sindikatov na letošnje predvolilno aktivnost, toda že bežna analiza razkriva, da so v celoti opravili svojo nalogo. Ne samo ob evidentiranju, ob kandidacijskih zbiorih, tudi na občinskih zbiorih sindikalnih podružnic, ob posvetih, delovnih se-

stankih... Opravili pa so jo tako, da so vedno znova opozarjali na konkretne probleme in nasprotja, ki jih poraja proces uresničevanja gospodarske in družbene reforme, ker so se tako odločno potegovali za konkretizacijo nalog in odgovornosti. To pa je dalo posebno obsežno letošnjim pripravam na volitve: ob razpravi o konkretnih problemih ekonomskih in družbenih odnosov so se ostrili kriteriji za izbiro možnih kandidatov, kar pa je pravzaprav tudi zagotovilo tako kvaliteten izbor kandidatov na letošnjih volitvah.

Spričo tega ne more biti naključje, da se proizvajalci letos pravzaprav prvič v celoti zavajajo pomena volitev. Ali kot je nekdo opredelil to razliko: letos hočejo ljudje voliti in ne glasovati. In z vso gotovostjo lahko dodamo: voliti hočejo tiste, ki se bodo najbolj pogumno in odgovorno spoprijeli z reševanjem problemov in ki bodo svoje naloge tudi v celoti opravili.

Zavoljo tega tudi stališče udeležencev posveta: sindikat poziva proizvajalce na volišča, ker gre v tem trenutku za plebiscit o uresničevanju družbene reforme. Med najboljšimi pa iz (Nadaljevanje na 3. strani)

Osebni dohodki v osnovni šoli

Na nekaterih občinskih posvetih prosvetarjev smo v dneh, ko so k predlogu zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju izobraževanja in vzgoje bili že sprejeti s strani Izvršnega sveta SRS nekateri zelo pomembni amandmaji, še vedno slišali zelo odločno zahtevo po eni sami izobraževalni skupnosti v Sloveniji. Argumenti: le v tem vidijo nekateri zagotovilo za zenačitev pogojev šolanja, predvsem pa tudi za izenačitev nagrajevanja prosvetnih delavcev; opozarjajo na nerazumne razlike v osebnih dohodkih na šolah, ki niso utemeljene z različnimi pogoji šolskega dela ali z različnim obsegom oziroma kvaliteto opravljenega dela.

Kdorkoli bi trdil, da prosvetni delavci neutemeljeno dvigajo svoj glas, zlasti tisti v ekonomsko šibkejših občinah, ker se nočejo in ne morejo sprijazniti s tako različnim vrednotenjem šolskega dela, bi zapiral oči pred resnično žgočimi problemi v našem šolstvu.

Pa vendar. RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti in RS ZSJ za Slovenijo nista podprla tistih, ki vidijo izhod le v eni izobraževalni skupnosti. A zaradi tega niso težnje vodstev drugačne, kot so težnje članstva. RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti je že ob koncu 1966. leta opozoril na veliko zaostajanje osebnih dohodkov zlasti v osnovni šoli. Opozoril je, da je razumevanje za šolstvo po občinah zelo različno. Marca t. l. je predsedstvo tega odbora sklenilo, da bo preko občinskih sindikalnih vodstev sprožil akcijo dogovorov z občinskimi skupščinami o osebnih dohodkih prosvetnih delavcev. Le-ti naj bi v povprečju segali od 900 do 1.200 N-din.

Osebnih dohodki na osnovnih šolah, njihovo usklajevanje med občinami in dohajanje osebnih dohodkov v ostalih družbenih dejavnostih niso odvisni od tega, ali bomo imeli eno ali 60 izobraževalnih skupnosti. Pomembnejše je to, da smo prodrli v zakon z zahtevo, da mora republiška izobraževalna skupnost v soglasju s Skupščino SRS do 31. decembra 1967. leta določiti pogoje in merila za dodeljevanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnemu izobraževalnim skupnostim za financiranje osnovnega in posebnega šolstva, in sicer v višini stroškov, ki ustrezajo vzgojno izobraževalnim nalogam po zakonu o osnovni šoli. Pri tem pa morajo upoštevati med drugimi tudi višino osebnih dohodkov učiteljev po stopnjah izobrazbe in stopnjah zavodov.

Odprta je torej pot, da se z zakonom borimo za realizacijo zakona, s tem pa za spreminjanje razmer v našem osnovnem šolstvu. Akcijo dogovorov sindikata s temeljnimi izobraževalnimi skupnostmi o osebnih dohodkih v osnovnem šolstvu, pa bo gotovo treba razširiti tudi na dogovore z republiško izobraževalno skupnostjo. Ni torej odstopanja od ciljev, za katere se bori sindikalno članstvo v šolskih zavodih. Gre le za izbiro tiste poti, ki je za postopno doseganje teh ciljev najbolj realna in lahko tudi najbolj učinkovita.

SONJA GAŠPERŠIČ

OB 20. OBLETNICI MARIBORSKEGA STAVBARJA

Brez čarovne palice do zlate jame

Mariborsko gradbeno podjetje Stavbar je v obdobju najhujših investicijskih restrikcij odkrilo zlato jamo. Dela ima več kot dovolj, osebni dohodki, ki so domala izenačeni z zaslužki v vzornem Konstruktorju, se bodo v najkrajšem času povečali, čeprav operativci vedno manj telesno trpijo pri gradnji. Bolj vpreženi pa so možgani strokovnjakov v tem podjetju...

Ukinitiv stanovanjskih skladov je na podjetje Stavbar delovala kot hladna prha. Gradilo je namreč večino zanje. Vodstvo je zato moralo na hitro ukrepati, da ne bi ostali brez dela. Sporazumno z delavci so se odločili, da začnejo graditi stanovanja za trg, kjer so investicijske restrikcije v gospodarstvu povečale in zaostriale konkurenco. V cenah, v kakovosti in gradbenih rokih.

Možganski trust Stavbarja je moral pospešeno delovati. Na njegovo pobudo so mehanizirali gradnjo, aktivirali rezerve v sami organizaciji dela, toda na kvadratni meter stavbe so še vedno porabili 30 ur živega dela — preveč za konkurenčno nadmoč v cenji in v hitrosti gradnje.

NA KVADRATNI METER GRADNJE SAMO ŠE 17 UR ŽIVEGA DELA

Odkar je Stavbar osvojil montažni sistem industrijske gradnje stanovanj, se krivulja njegovih uspehov nenehno dvigala. Gradji razmeroma poceni — kljub znatni podražitvi instalacijskega materiala in življenjskih stroškov so stanovanjske stavbe samo 7% dražje — hitro in solidno. 40-stanovanjski blok zraste od izkopa temeljev do predaje ključev v šestih mesecih.

Namesto delavcev opravijo večino dela stroji. Montažni bloki nastajajo v zaprtih, ogrevanih prostorih. Le montirajo jih na gradbiščih. Bitka za produktivnost in s tem za večjo ekonomičnost gradnje je zajela ves delovni kolektiv.

NOVI SPECIALISTI

Kakor se je podjetje specializiralo izključno na gradnjo stanovanj, tako se specializirajo tudi delavci za posamezne faze dela. Omet izdelujejo, na primer štiri brigade, ki so se pri delu tako izpopolnile, da jih zaradi spretnosti najemajo tudi druga gradbena podjetja po Jugoslaviji. V Stavbarju ometavanje ni več ozko grlo, zaradi katerega so včasih zamujali pogodbene roke. Zaradi velike produktivnosti pa je še znatno cenejše kot nekdanj. Delo, pri katerem imajo drugi izgubo, je za Stavbarja donosno.

Ekonomski učinek se je povečal tudi s formiranjem tesarske brigade, ki lesene opaze izdeluje v zaprtih prostorih, le montira jih zunaj. Zato na gradbiščih ne najdete več odvrženih desk, kar se kaže v velikih prihrankih pri materialu.

Podobno ugotavljajo za železokrivce. Zdaj organizirajo specializirane brigade zidarjev, posebej za klasično in posebej za montažno gradnjo.

Kot specialisti za posamezne faze dela visoko produktivni brigadirji dobro zaslužijo tudi brez papirnatih kvalifikacij. Z

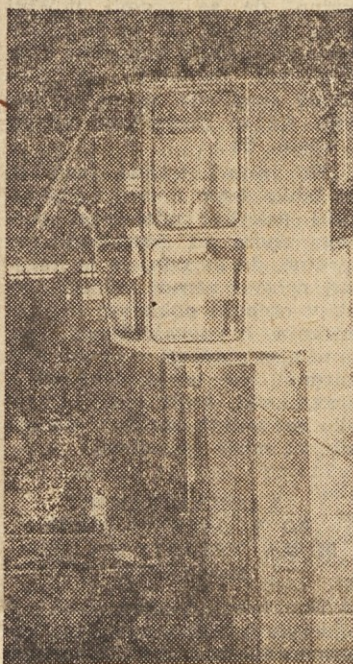
reorganizacijo pa so se vsem, razen monterjem, izboljšali tudi delovni pogoji, saj niso več izpostavljeni muhavosti vremena in letnih časov.

SOLIDNE KOOPERACIJE

Skoraj polovico del opravijo za Stavbarja kooperanti, ki sodelujejo že pri zasnovi gradenj, pri idejnih projektih. Njihova naloga je, da stavbe opremito s takšnimi instalacijami, ki omogočajo vsestransko konkurenčnost zgradb. Če bi predpisi dovoljevali, bi Stavbar uvedel celo participacijo kooperantov pri čistem dohodku ali zgubi ob prodaji, da bi tako spodbudil njihovo prizadevnost.

Tipizirana okna in vrata pa, kakor vsa gradbena podjetja, ki včlanjena v združenje za industrijsko gradnjo stanovanj in naselij GIPOSS, dobiva Stavbar iz Kombinata lesne industrije v Logatcu. Naročila so že tako porasla, da lahko že govorimo o ekonomskih serijah, ki poleg zmanjšanja proizvodnih stroškov omogočajo tudi veliko pocenitev.

Zdaj se v Stavbarju bijejo za to, da bi nove stanovanjske (Nadaljevanje na 9. strani)

Skupaj z varnostnim tehnikom se je fotoreporter napotil v obrate Litostroja. Da bi ujel v objektiv njihova prizadevanja za varno delo. Njihova prizadevanja in delavčovo skrb za varno delo. Ker pa je imel fotoreporter s seboj samo črno-beli film, so zdaj kajpak tudi slike črne-bele. Tako je ob sliki zgovornega plakata nastal posnetek o čeladah, ki samevajo v enem od obratnih skladišč, delavci pa delajo gologlavi, čeprav bi jih po predpisih morali nositi. In medtem ko eden od žerjavovodij dela v sodobno urejeni kabini, kamor mu dovajajo svež zrak, se drugi duši v dimu in prahu, ker še ni sredstev, da bi tudi njemu dali tako kabino. In čeprav so predpisana očala pri vsaki brusilni napravi, jih delavci pogosto ne nosijo. Zlasti mladi ne. Litostrojska ambulanta pa mora dnevno v več kot tridesetih primerih nuditi prvo pomoč.

REZERVIRANI STOLPEC

Martin Strgar

predsednik sindikalne podružnice v Tovarni kovinske galanterije, Ljubljana

● Vaša delovna organizacija nima svojega glasila, zato nas zanima, kako pri vas obveščate delavce v najvažnejših vprašanjih upravljanja in gospodarjenja?

Res je, da svojega glasila nimamo. Kolektiv namreč šteje le kakih 300 članov, zato bi pomenilo izdajanje časopisa malce preveliko razkošje.

Imamo pa vsak mesec sestanke po delovnih enotah, kjer obravnavamo tiste najpomembnejše zadeve, o katerih naj bil vsak član kolektiva povedal tudi svoje mnenje. Predstavniki delovnih enot pa imajo redne sestanke z direktorjem in računovodjem. Tudi ti sestanki so najmanj enkrat mesečno, dnevni red pa je po navadi posvečen vprašanjem realizacije plana, sistema nagrajevanja in drugim problemom, ki so pač najbolj pereči.

Ker delavci vedo, da se za sleherno informacijo lahko obrnejo na naše vodilne uslužbenke ali na najvišje predstavnike naših samoupravnih organov, so pritožbe na račun slabega informiranja razmeroma zelo redke. Če že kdo trdi, da kdaj ni bil pravočasno obveščen, mora tudi priznati, da je temu sam kriv.

Glede sklepov delavskega sveta pa uporabljamo enake metode kot v drugih delovnih organizacijah: vse sklepe delavskega sveta vedno takoj izobesimo na oglasno desko.

Silvan Rusjan

šofer Avtoprometa Gorica, Nova Gorica

● Kakšne možnosti imate, da se seznanite z delom in sklepi samoupravnih organov?

Kakor sami veste, šoferji nimamo veliko časa za sestanke, ker smo pač zmeraj na poti. S tem pa ni rečeno, da nas ne zanima, kaj se dogaja v našem podjetju takrat, kadar smo doma. No, problem informiranja smo v našem podjetju rešili tako, da smo začeli izdajati svoj časopis, ki razen vsega drugega objavlja tudi povzetke najvažnejših razprav in stališč samoupravnih organov. Tako vsak član kolektiva lahko izve vse, kar ga zanima.

Navzlic pomanjkanju časa za sestanke in pomenke pa se pri nas občasno le sestajamo po skupinah, mislim po skupinah, ki so trenutno doma. Takrat malo prešetamo delo naših organov, predvsem pa se pomenimo o tem, o čem naj bi naši organi še razpravljali. Verjemite, da pobud ne manjka. Da pa jih člani samoupravnih organov tudi zares prenašajo navzgor, kakor se temu pravi, sem se tudi sam nekdajkrat že lahko prepričal. Ob zadnjih volitvah so me namreč izvolili v upravni odbor našega podjetja. Tako na upravnem odboru kot na delavskem svetu pa so posamezni člani sprožili razpravo o različnih vprašanjih, ki smo jih šoferji med seboj na hitro pretresli in se potem razšli z ugotovitvijo, da bi bilo prav, če bi o starih temeljito razpravljali organ, ki je pri nas pristojen za takšno ali drugačno dokončno odločitev.

Jože Zupančič

član delavskega sveta Predilnice Litija

● Kot član delavskega sveta ste gotovo dobro seznanjeni z delom samoupravnih organov. Zanima pa nas, kako so seznanjeni tisti, ki niso člani organov upravljanja?

Res je, da sem kot član delavskega sveta dobro seznanjen z vso samoupravno problematiko, vendar bi lahko trdil, da so tudi drugi člani kolektiva dobro seznanjeni o delu organov upravljanja. Pri nas v predilnici imamo več oblik obveščanja. Med najvažnejše sodi prav gotovo to, da so zapisniki sej delavskega sveta, upravnega odbora in delovne skupnosti obešeni na oglasno desko že dva dni po seji. Poleg tega pa imamo v podjetju še tovarniški Obveščevalec, ki izhaja šest ali sedemkrat na leto. V tem obveščevalcu se lahko vsi člani kolektiva seznanijo z nalogami in problemi, ki se zastavljajo pred nas. Da lahko govorimo o dobri seznanjenosti z delom samoupravnih organov v naši tovarni, nam pove že podatek, da člani kolektiva v precejšnjem številu obiskujejo seje samoupravnih organov, pa čeprav niso člani. Razprava o določenih vprašanjih je ljudem veliko bolj razumljiva, če jo sami poslušajo in v njej sodelujejo, kot pa če bi jo zasledovali le po zapisnikih sej.

Rudi Satler

predsednik sindikalne podružnice Iskra — Tovarna avtoelektričnih izdelkov, Sempeter pri Novi Gorici

● Povejte, prosim, kako v podjetju informirate delavce o sklepih samoupravnih organov in če se tudi pri vas zaposleni pritožujejo, da vedo zelo malo o politiki podjetja...

Združeno podjetje Iskra izdaja svoj tednik. V njem najde bralec skoraj vse najpomembnejše podatke o upravljanju in gospodarjenju v združenem podjetju. O problemih in sklepih samoupravnih organov posameznih delovnih organizacij pa piše tednik le toliko, kolikor dopisujejo sama podjetja. Seveda prejema omenjeni tednik sleherni delavec Iskre.

V Sempetru pa še posebej izdajamo svoje interne informacije. Pred časom so izhajale informacije redno, sedaj pa le po potrebi. V njih posredujemo članom delovne organizacije le tiste zadeve, za katere menimo, da nikakor ne smejo mimo naših delavcev. Tudi te informacije prejema sleherni član naše delovne organizacije.

Kot povsod imamo tudi pri nas oglasno desko, kjer se delavci lahko podrobno seznanijo z vsemi sklepi naših samoupravnih organov. Za hitro obveščanje pa se radi poslužujemo svoje obveščevalne postaje.

Osebnost menim, da so naši delavci razmeroma dobro poučeni o dogajanju v tovarni ter v združenem podjetju. Vsaj tisti, ki se za to zanimajo.

OB OBČNEM ZBORU SINDIKALNE PODRUŽNICE TOVARNE CELULOZE IN PAPIRJA »DJURO SALAJ« KRSKO

KADAR SINDIKALNO VODSTVO SAMOTARI

Nedavni občni zbor sindikalne podružnice Tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj« v Krškem navzlic obširnemu referatu predsednika izvršnega odbora sindikalne podružnice, zanimivi razpravi direktorja podjetja in nekaterih delegatov ni bil temeljit, predvsem pa ne odkrit pogovor o vsem tistem, kar najbolj žuli krške papirničarje, niti ni bil zadosten obračun dela ali nedela IO te sindikalne podružnice. Morda je prav nedelavnost izvršnega odbora osnovni vzrok, da krški papirničarji »rešujejo« probleme raje v manjših skupinah, sklepajo in zaključujejo o posameznih bolečih vprašanjih med seboj in pri tem rinejo v slepo ulico in v še večjo nepoučenost.

O vseh pomembnih sklepih in o razpravah samoupravnih organov so delavci dobro poučeni — je nekdo hvalil v odmoru informiranost v tovarni celuloze in papirja. Se »tople« zapisnike razmnožijo na ciklostil in vsak delavec se lahko seznani z delom samoupravnih organov. Z drugimi dogodki v delovni skupnosti jih seznanja tovarniško glasilo.

Vse to bo kar držalo. Vendar smo na občnem zboru kljub takšni poučenosti kolektiva večkrat slišali — sliši se, govori se, da... Tako so »slišali« in »govorili« inženirji in delavci. In slišali so, kar pripovedujejo delavci, da nagrajevanje ni spodbudno, da so premij deležni samo nekateri, da so te včasih večje od osebnih dohodkov kvalificiranih delavcev, da niso vedno spodbuda za opravljen delo, da so medsebojni odnosi skaljeni, da...

Na osnovi takšne razprave pa lahko samo naprej ugibamo, kajti nekateri udeleženci občnega zbora so domnevali nasprotno, da negodujejo le nekateri delavci zaradi velikih razlik v osebnih dohodkih in premiranja iz nevoščljivosti, ker sami niso uvrščeni v sistem premiranja, da težijo nekateri k uravnilovki, kajti tedaj, ko ni bilo prevelikih razlik v dohodkih, ni nihče negodoval.

NAGRAJEVANJE PO VLOŽENEM DELU MORA VELJATI ZA VES KOLEKTIV

Po tako nasprotujočih si mnenjih je težko ugotoviti, katera stran ima prav. Nekaj pa je očitno: mnogi krški papirničarji niso zadovoljni s sedanjim sistemom nagrajevanja,

najbrž tudi zato ne, ker mnogi med njimi niso seznanjeni z merili. Zato tudi nestrpnost in govornice na izplačilni dan, zato dvomi v poštenost premiranja. Navsezadnje jim te nezaupljivosti ne moremo zameriti, ker so očitno slabo seznanjeni s sedanjim sistemom nagrajevanja.

Krivicu bi delali strokovnim službam, če jim ne bi priznali, da so na področju nagrajevanja v zadnjih dveh letih veliko storili. Pred letom so izdelali merila za premiranje. Vendar zdaj sami ugotavljajo, da so s premijami zamašili samo nekateri vrzeli prejšnjega sistema nagrajevanja. V vsakem primeru pa pomeni novi pravilnik korak dlje v nagrajevanju po delu. Ugodnejši proizvodni uspehi tudi potrjujejo, da so na pravi poti, hkrati pa opozarjajo, da so uspehi dela v največji meri odvisni od spodbudnega nagrajevanja.

Za vse krške papirničarje pa sedanji sistem nagrajevanja le ni spodbuden. Prav je nekdo na občnem zboru vprašal, kaj bi moral sploh storiti, da bi dobil premijo. In podobno se sprašujejo vsi tisti, ki po sedanjem pravilniku niso deležni premijskega nagrajevanja. Nihče ne trdi, da je za 1400-članski kolektiv lahko poiskati merila za nagrajevanje. Ugotovitev strokovnega delavca na občnem zboru, da je sistem nagrajevanja lahko dobro zasnovan le tedaj, če ga razume in tudi osvoji vsak član kolektiva, pa vendar zagotavlja, da si bodo strokovne službe, ki že pripravljajo nov pravilnik, prizadevale pripraviti tak osnutek pravilnika, da bo zadovoljil veliko večino kolektivov.

Pri tem pa še vedno ne

moremo pričakovati, da bo kolektiv novi pravilnik z zadovoljstvom osvojil, če ne bo temeljito seznanjen z njegovo vsebino, če ne bo mogel pri njegovi končni izdelavi neposredno sodelovati. Za tako sodelovanje pa mora biti v vsakem primeru pobudnik prav sindikat. Ni prav, da je izvršni odbor sindikalne podružnice že v minulem obdobju samo »registriral« pripombe delavcev na sistem nagrajevanja, ni pa ničesar storil, da bi zagotovil hitrejšo izpolnjevanje sistema nagrajevanja.

PREMALO POGOVOROV S PROIZVAJALCI

Podobno kot na tem področju je izvršni odbor sindikalne podružnice »dremal« tudi pri razčiščevanju drugih vprašanj. Predsednik IO je samokritično ugotovil, da se je sindikalno vodstvo premalo posvečalo članstvu; da so v kolektivu premalo razpravljali tudi o gospodarskih vprašanjih delovne organizacije. Novi pogoji gospodarjenja ne prizanašajo tudi prizadevnemu delovnemu kolektivu tovarne papirja in celuloze. Zato se je težko sprijazniti s tako rekoč prek noči zmanjšano akumulativnostjo, z drugačnim delitvenim razmerjem dohodka, kot so ga bili krški papirničarji vajeni iz minulih let. Vendar bo življenje, hkrati pa prilagajanje novim pogojem gospodarjenja veliko počasnejše, če ne bo smisla gospodarske reforme doumel vsak delavec na svojem delovnem mestu.

Za seznanjanje z notranjimi gospodarskimi problemi pa so v krški tovarni celuloze in papirja še vedno premalo storili. Ni najbolj prepričljiva pripoved nekega delegata po občnem zboru, da mnogo delavcev ni moglo dobiti na sestanku, ker se za drugo ne zanimajo kot za osebne dohodeke. In četudi je v tem nekaj resnice, pa je nedvomno drugi del resnice tudi v tem, da tam, kjer ni dohodka — ki je lahko le plod skupnih proizvodnih prizadevanj — tudi ni česa deliti. Zato bi najbrž na sestanku s takšno delovno vsebino — kako s skupnimi prizadevanji zagotoviti večji dohodek — krški papirničarji le prišli.

I. VRHOVČAK

NA ROB OBČNEMU ZBORU OBČINSKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA V VELENJU

STRPNO IN PREUDARNO

V razpravi je sodeloval tudi predsednik RS ZSS Ivo Janžekovič

Na občnem zboru občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva v Velenju, ki mu je prisostvoval tudi Ivo Janžekovič, predsednik RS ZSS, so številni delegati z vso odgovornostjo spregovorili o krizi v našem premogovništvu. Večina delegatov je razpravljala o vzrokih, ki so pripeljali velenjski rudnik v hudo zadrego, ko je le-ta moral zmanjšati proizvodnjo za 800.000 ton lignita in ob tem odpustiti več kot 400 rudarjev.

ČE BI ZA ODLOČITEV VEDELI PRAVOČASNO

»Glavna vzroka za to,« je dejal v svojem poročilu predsednik občinskega odbora tega sindikata RUDI DELOPST, »da se je velenjski rudnik znašel v težavah pa sta nedvomno prekinitev gradnje energokemične kombinata in precejšnja zakasnitev gradnje nove termoelektrarne.«

Prav na osnovi izgradnje obeh omenjenih energetskih objektov je velenjski rudnik lignita po zveznem načrtu že do letos razvil svoje proizvodne zmogljivosti na 3,6 milijona ton lignita letno. In prav zavoljo tega, ker je gradnja energokemične kombinata odpadla in ker je gradnja termoelektrarne Soštanj II v zaostanku, razen tega pa tudi ljubljanska toplana, ki ji dobavljajo lignit velenjski rudnik še ne obratuje s polno kapaciteto, so morali v Velenju zmanjšati proizvodne zmogljivosti rudnika najprej na 3 milijone ton letno, pred mesecem dni pa celo na 2,8 milijona ton.

Delegati so se ob vsem tem na občnem zboru upravičeno vprašali, zakaj so pristojni organi tako dolgo zavlačevali z odločitvijo o prenehanju gradnje elektrokemične kombina-

ta v Velenju, kajti, če bi za odločitev o prenehanju gradnje zvedeli pravočasno, bi bržčas laže in manj boleče prebrodili težave. Lahko bi postopoma zmanjševali proizvodnjo, z naravno selekcijo pa bi zmanjšali tudi ustrezno število zaposlenih.

RUDARJI NISO OSTALI NA CESTI

Zavoljo zmanjšanja proizvodnje so morali v Velenju odpustiti več kot 400 rudarjev. Razen tega pa so znižali tudi osebne dohodeke, od prejšnjega mesečnega povprečja 118.000 S-din kar na 86.000 S-din.

Rudarji, ki so že zapustili velenjski rudnik, so odpovedi sprejeli z velikim razumevanjem, saj se je na odločbo pritožilo le 30 rudarjev. In kot je bilo slišati na občnem zboru, se je marsikateremu od teh rudarjev res zgodila krivica, zato bodo vsako pritožbo ponovno proučili, da bi tako zares poiskali najbolj pravično rešitev.

Toda rudarji ne bodo ostali na cesti.

Zato so delegati na občnem zboru izrekli vse priznanje tistim delovnim organizacijam, ki so odpustili rudarje sprejele, jih bodo zdaj prekalificirale ter zaposlile na ustreznih delovnih mestih. Neodvomno je

največ razumevanja pokazala Luka Koper, ki bo do konca julija sprejela na delo 200 velenjskih rudarjev, potem jese-niška železnica, ki jih je že sprejela 40, prav toliko jih je sprejela opekarna Ljubecna, celjska cinkarna pa je vsak mesec pripravljena zaposliti po 20 velenjskih rudarjev.

»Zelo uspešno ste rešili probleme rudarjev, ki so morali iz rudnika,« je nato med drugim v razpravi na občnem zboru rekel Ivo Janžekovič, predsednik RS ZSS, »in je takšna skrb za delavce lahko za vzgled predvsem tistim, ki ob mnogo manjših problemih zganjajo dosti več hrupa. In prav je, da tako strpno in preudarno rešujete zares težaven položaj velenjskega rudnika...«

IN KAKŠNE SO PERSPEKTIVE?

Mimo tega pa so si bili delegati na občnem zboru sindikata delavcev industrije in rudarstva v Velenju edini v zaključku, da so doslej v velenjski občini premalo razvijali predelovalno industrijo in vse sile preveč usmerjali v razvoj rudnika. Kajti če bi dovolj intenzivno razširjali predelovalno industrijo, ne bi bilo treba zdaj iskati dela za rudarje drugod po Sloveniji in bi ga prav lahko našli doma, kjer so si mnogi že ustvarili svoj dom in družino.

Razen tega pa so se delegati na občnem zboru zavzeli za čim hitrejšo gradnjo soštanjske termoelektrarne, ker bi bila z njo zagotovljena perspektiva rudnika.

M. ŽIVKOVIČ

P redsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Postojni je na svoji zadnji seji razpravljalo o analizi pravkar minulih občnih zborov sindikalnih podružnic. Ugotovilo je, da člani sindikata v večini primerov čutijo potrebo in nujnost političnega dela znotraj svoje organizacije in zaradi tega zelo hitro občutijo »odsotnost« sindikata, kadar ta ne nastopa kot samostojen tvorec in zagovornik političnih stališč.

Prav zaradi tega niti najmanj ni čudno, da so skoraj v vseh sindikalnih podružnicah dokaj ostro kritizirali delo dosedanjih vodstev sindikata po delovnih organizacijah v občini. Očitek na njihov račun je bil predvsem ta, da delo izvršnih odborov sindikata ni bilo dovolj očitno in učinkovito ob vseh pretresih, ki jih s seboj prinaša gospodarska in družbena reforma.

To svojo željo po vse večji aktivnosti sindikata pa so člani organizacije ob občnih zbora izražali predvsem z vsebino in kvaliteto razprav. Skoraj v vseh sindikalnih podruž-

Nič ne more mimo sindikata

nicah so na primer člani sindikata z dokaj izostrenim političnim poslušom usmerjali svoje razprave v problematiko proizvodnje, produktivnost dela in še drugih možnosti boljše gospodarjenja, saj je predvsem od tega odvisna njihova življenjska raven.

Ob vsem tem pa je predsedstvo OBSS Postojna ugotovilo, da so se mnoga sindikalna vodstva po delovnih organizacijah vendarle poskušala vključevati v razprave o omenjenih in drugih problemih vendar so njihove pobude otopele, ker so nemalokoli zadele na oportunitizem tako neposrednih proizvajalcev kakor tudi organizatorjev proizvodnje. To je še zlasti očitno v tistih kolektivih v občini, kjer napredne sile še niso dovolj močne, da bi se lahko spopadle z elementi konservativizma, birokratskimi pojmovanji in primitivizmom.

Ob obeh skrajnostih pa je predsedstvo OBSS Postojna vseeno ugodno ocenilo politično razpoloženje in zavest sindikalnega članstva, vendar tudi poudarilo nujnost, da občinski sindikati v prihodnje svoj program dela usmerjajo tako, da bodo izvršnim odborom sindikalnih podružnic vselej lahko nudili vso podporo pri njihovem delu. Samo tako bo mogoče doseči, da bo sindikat »prisoten« pri vseh dogajanjih v delu in življenju posameznih kolektivov. To je končno tudi dolžnost ob članstva, ki zdaj pogosto vprašuje, zakaj sploh plačuje sindikalno članarino.

-mG

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK
Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4. poštni predal 313.VI, telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 301-620-7-32000-10-3204-466. Posamezna številka stane 50 N-pat — 50 S-din. — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din — letna 26 N-din — 2600 S-din. Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini. — Tisk in kilešf CZP »Ljudska pravica«, Ljubljana

STIKI S TUJINO

Funkcionar-
ji CISL
v Novi
Gorici

Pred kratkim so bili funkcionarji Konfederacije italijanskih svobodnih sindikatov (CISL) iz Italije na obisku v Novi Gorici. Občinski sindikalni svet Nova Gorica je kot gostitelj organiziral razgovor o aktualnih vprašanjih delovanja sindikatov, katerega so se z italijanske strani udeležili zvezni podtajnik dr. Angelo Fantoni, vodja vsedržavnega urada za mladino Erminio Chioffi, člani vsedržavne mladinske konzulte CISL, deželni koordinator za dejavnost CISL in sekretar CISL za goriško provinco Marinello ter člani tajništva CISL za goriško provinco.

Predsednik goriškega sindikalnega sveta v Novi Gorici Aleksander Čerče je goste seznanil z delovanjem sindikata v pogojih delavskega samoupravljanja, z našim gospodarskim sistemom ter s cilji gospodarske in družbene reforme. Gostje so povabili na desetdnevni seminar, ki bo julija letos v Val d'Aosta v Piemontu dva naša delavca in bo namenjen pripravi mladih delavcev za aktivno udeleževanje v delu sindikata.

Po razgovoru je bil v Novi Gorici tovariški večer, na katerem so tako gostje kot gostitelji poudarili željo za nadaljnje medsebojno sodelovanje.

Iste dne dopoldne je bil v Gorici deželni shod mladih delavcev CISL, ki sta se ga udeležili tudi sindikalni delegaciji Slovenije in Koroške.

T. B.

Z OBČNEGA ZBORA OBČINSKEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI PTUJ

ZAKON NE ZADENE LE
PROSVETNIH DELAVCEV

Na minulem občnem zboru sindikata delavcev družbenih dejavnosti v Ptuj so prosvetni delavci usmerili razpravo na svoje področje, predvsem na zakon o izobraževalnih skupnostih in o financiranju izobraževanja in vzgoje. Potem ko so ptujski prosvetni delavci v istem tednu namenili temu vprašanju poseben posvet, bi pričakovali, da bodo na tem občnem zboru le z oceno posveta zaenkrat zaključili razpravo o problemih šolstva in da bodo prišli do besede tudi delavci iz drugih družbenih služb. Vendar razen izčrpnega referata predsednika odbora sindikata družbenih dejavnosti Cirila Šateja, ki je zajel vsa področja in načel vrsto vprašanj, ki zadevajo delavce v posameznih dejavnostih, se občni zbor ni »premaknil s področja šolstva.

Zolčne razprave o sistemski ureditvi financiranja šolstva so odrinile na stranski tir vse druge probleme družbenih služb. To se ni zgodilo le v Ptuj, ampak v vseh krajih Slovenije, ne le v tako imenovanih nerazvitihi komunah, ampak tudi v bogatejših. Za razliko od minulih let, ko so prosvetni delavci v glavnem terjali v imenu enakopravnega položaja osnovnega šolstva izenačenje osebnih dohodkov, terjajo sedaj v istem imenu, v imenu učnega načrta in enake skrbi za vso šolsko mladino enakopravno delitev denarnih sredstev, za enotno uresničevanje učnega načrta in enake možnosti vzgoje in izobraževanja vseh naših šolskih otrok.

Pri tem pa malce presenečajo vedno bolj glasne razprave prav v zadnjih dneh, ko vemo, da so javne razprave o zakonu o izobraževalnih skupnostih in o financiranju izobraževanja in vzgoje že zaključene, ko je Izvršni svet s tankočutnim poslušanjem upošteval vse bistvene predloge in pripombe na osnu-

tek zakona. Tako je sedaj pripravljeno besedilo zakonskega predloga tako, kot so ga poslanci in drugi udeleženci javnih razprav želeli. Vendar razumemo prosvetne delavce, da dopovedujejo znova in znova o hudem zapostavljanju nekaterih šolskih področij v današnjem šolskem sistemu, kot da ne bi nikdar mogli dovolj povedati, kako boleče so materialne razlike med posameznimi področji, kako zelo so prikrajšani nekateri naši otroci za enake možnosti šolanja in za enako izobraževalno pot, in da takšnih razlik v naši družbi ne moremo več prenašati.

Ne bi tokrat ponavljali vseh tistih resnic o materialnih razlikah med posameznimi področji. O tem so tudi ptujski prosvetni delavci v javnosti že večkrat govorili. Ponovno so jih obudili tudi na občnem zboru minuli teden. Podatki, da je ptujska občina na 57. mestu po izdatkih na učenca, da pa obiskuje ptujske šole ena dvajsetina vseh naših otrok, opravičujejo nezadovoljstvo ptujskih pe-

dagogov s sedanjimi materialnimi razlikami šol.

Prosvetni delavci, udeleženci občnega zbora, pa niso prav storili, če so že usmerili razpravo izključno na probleme šolstva, da niso hkrati spregovorili tudi o drugih problemih šolskih kolektivov, kar je v izčrpnem referatu načel predsednik odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti. Tudi ob trenutnem materialnem položaju šolstva je mogoče govoriti na primer o nagrajevanju po delu in o neizdelanem sistemu razdeljevanja sredstev na posamezne šole v občini. Učitelji so še vedno nagrajeni po času in nikjer ne upoštevajo kvalitete dela. Z isto pomanjkljivostjo se srečujemo pri razdeljevanju sredstev na posamezne šole. Edina kriterija za delitev sta: sistemizirano število delovnih mest in število oddelkov, nikjer pa ne upoštevajo kvalitete dela in učno vzgojnega uspeha šole. Sindikalne podružnice so sicer zelo prizadevno razpravljale o materialnih vprašanjih šolskih kolektivov, zato pa so premalo pozornosti posvečale vzgoji mladih kadrov, idejnosti pouka in idejni usposobljenosti pedagogov. Zato ni čudno, če prihaja ponekod do različnih idejnih razlag, kar pa seveda ne more zagotoviti enakih učnih in vzgojnih uspehov prav pri predmetih, kjer je idejnost pouka osnovni element učno-vzgojnega procesa. Tako kot o materialni neenakosti bi lahko tudi o teh vprašanjih razpravljali v nedogled, toda ne le učitelji, ampak tudi starši, naša celotna družba. In prav zaradi tega napak menijo nekateri prosvetni delavci, da so osamljeni v razpravah o bodoči zakonski ureditvi šolstva. Težko da je kateri zakonski osnutek vzbudil v naši družbi toliko pozornosti in toliko dobrosamernih predlogov kot prav zadnji o izobraževalnih skupnostih in o financiranju izobraževanja in vzgoje. Neustreznim sistemskim rešitvam in posameznim želimnikom v prvotnem besedilu zakona se niso uprli le prosvetni delavci, ampak tudi drugi in iz vseh delovnih področij.

Ta teden bosta pristojna zbora Skupščine SRS razpravljala o novem zakonu in ga bržčas tudi sprejela. Zaupati moramo poslancem, da bodo z enako prizadevnostjo, kot so proučevali prvotno besedilo zakonskega predloga, proučili tudi končni tekst zakona, predno bodo zanj dvignili roke. Vendar si ne delamo utvar, da bo novi zakon o izobraževalnih skupnostih in financiranju izobraževanja in vzgoje — pa naj bi uzakonil eno ali šest izobraževalnih skupnosti — v celoti uredil materialni položaj šolstva. Rešitev materialnega položaja šolstva je namreč v dobrih meri odvisna od preporazdelitve narodnega dohodka.

I. VRHOVČAK

NOVO MESTO:

Občinski sindikalni svet Novo mesto je organiziral posvetovanje o uveljavljanju samoupravnih aktov v praksi. Ugotovili so, da so v marsikateri delovni organizaciji samoupravni akti preveč obsežni in da zato delavci z njimi ne morejo biti seznanjeni. S tem pa je tudi njihova praktična uporabnost okrnjena. V številnih delovnih organizacijah so akte prepisovali in zato norme v njih niso uporabne, saj niso izdelane na osnovi konkretnih potreb posameznih delovnih skupnosti.

Da bi delovne organizacije izmenjale izkušnje pri sprejemanju nadomestila do 30 dni bolezenske odsotnosti, je občinski sindikalni svet organiziral dva razgovora, na katerih so predstavniki tistih delovnih organizacij, kjer so višino nadomestila do 30 dni že sprejeli, povedali predsednikom sindikalnih podružnic drugih delovnih organizacij, direktorjem in odgovornim iz gospodarstva in družbenih služb svoje izkušnje.

Delovne organizacije so sprejemale višino nadomestil različno, odvisno od materialnih možnosti. V večini so sprejeli nadomestilo v višini 80 % od osebnih dohodkov, za poškodbe na delu pa 100 %, vendar z omejitvijo, da ponekod, ki ni upošteval HTV predpisov, dobi za bolezensko odsotnost samo 50 — 80 %. Za nesreče na poti na delo in z dela so omejitvi nadomestilo do 70 do 80 %. V nekaterih kolektivih so tudi sprejeli, da ne izplačujejo 100 % nadomestilo za poklicna obolenja, če so delovni pogoji urejeni tako, da do takih obolenj pri upošteva-

Z OBČINSKIH
SINDIKALNIH
SVETOV

nju HTV predpisov ne more priti. Znižali so tudi nadomestilo za 10 % tistim delavcem, ki nimajo predhodnega zavarovanja.

A. Š.

NOVA GORICA:

V februarju so se pričele na Goriškem velike športne igre delovnih kolektivov. Pobudnik in obenem tudi organizator iger je občinski sindikalni svet Nova Gorica, ki je pritegnil k sodelovanju 21 sindikalnih podružnic z več kot 400 tekmovalci.

Občinski sindikalni svet v Novi Gorici je razpisal tekmovanja v nogometu, odbojki, namiznem tenisu, šahu, kegljanju in balinanju. Največji interes je za tekmovanje v nogometu, saj nastopa samo v tej športni panogi kar 170 tekmovalcev. Tista delovna organizacija, ki se bo udeležila iger z največjim številom svojih delavcev, bo prejela ob zaključku iger lep pokal, še posebej pa namestila organizator nagraditi vse prve ekipe. Športne igre bodo na sporedu vse do pozne jeseni.

Zanimivo je, da vlada za srečanje delovnih kolektivov zelo velik interes, kar potrjuje takšno na tudi druge oblike rekreacije svojih delavcev, zakaj sama delovne organizacije nikoli ne poskrbijo za takšno na tudi druge oblike rekreacije svojih delavcev, zakaj vprašanja rekreacije delavcev še vedno tako zelo zanemarljajo...?

A. U.

Plebiscit reforme

(Nadaljevanje s 1. strani)
berimo najboljši, kajti čakajo nas zares odgovorne družbene in ekonomske naloge.

OSNUTEK ZAKONA JE
SPREJEMLJIV

Druga točka dnevnega reda je bila posvečena problemom financiranja izobraževanja. Razprava je bila živahna. Predsedniki občinskih sindikalnih svetov so opozorili na številna nerazrešena in največkrat materialno pogojena vprašanja šolstva in izobraževanja nasploh. Toda kljub temu in čeprav so sindikati še pred nedavnim zavržali osnutek novega zakona o izobraževalnih skupnostih in financiranju izobraževanja, je zdaj nesporno prevladalo stališče: v celoti podpirajo zadnji osnutek zakona.

Podpirajo ga za zavoljo tega, ker je sestavljen skorajda v celoti upošteval pripombe sindikatov na osnutek zakona. Ker tak, kakršen je zdaj, vendarle pomeni sistemsko rešitev za financiranje izobraževanja in s tem tudi za celotni razvoj vzgojno izobraževalne dejavnosti. Ker zakon vendarle zagotavlja izenačenost v osnovnih pogojih za delovanje vzgojno izobraževalnih ustanov. Zato tudi novi zakon pomeni po oceni sindikatov napredek, pa čeprav še ne razrešuje vseh problemov vzgoje in izobraževanja. In končno je res tudi to, da niti ta niti katerikoli drugi zakon ne more razrešiti nasprotja med velikimi potrebami in znatno manjšimi materialnimi možnostmi, ker to lahko zagotovi le preporazdelitev narodnega dohodka.

In od tod stališče sindikatov: podpreti novi zakon o izobraževalnih skupnostih in financiranju vzgoje in izobraževanja, predvsem pa zastaviti ves družbeni vpliv, da bo zakon tudi v praksi uresničen. To pa pomeni, da morajo sindikati v komunah vztrajati pri zahtevi, naj občinske skupščine namenijo za potrebe vzgoje in izobraževanja vsaj toliko sredstev, kot so jih namenile v minulem letu in da jih povečajo za toliko, za kolikor se povečuje občinski proračun. Gre za to, da sindikati podpro družbeni dogovor delovnih organizacij, da začasno združujejo vsaj 1 % od bruto osebnih dohodkov, ker bo le tako možno zagotoviti letošnji primanjkljaj pri sredstvih za financiranje poklicnih šol in šol druge stopnje.

REFORMA UČINKUJE

Posvet predsednikov občinskih sindikalnih svetov pa je obogatila informacija predstavnika študijske analitične skupine republiškega sveta o nekaterih vidikih gospodarjenja v minulem poslovnem letu. Osnova za to so bili pred nedavnim objavljeni podatki SDK iz zaključ-

nih računov gospodarskih organizacij za leto 1966.

Ne da bi se spuščali v podrobnejše komentiranje doseženih gospodarskih rezultatov, vzrokov zanje, ne da bi poskušali podajati celovitejšo podobo o gospodarjenju v minulem letu, posredujemo tokrat samo nekaj najbolj zgornjih podatkov:

● Celotni dohodek družbenega sektorja gospodarstva SR Slovenije je v minulem letu v primerjavi s poprejšnjim porasel za 25 %, družbeni proizvod pa za 19 %;

● neto produkt gospodarstva neupoštevaje amortizacije, je porasel za 19 %, dohodek za delitev za 17 %. Najvišji porast dohodka za delitev so dosegle terciarne dejavnosti — trgovina in gostinstvo na primer 31 % — nekoliko nižjega primarne dejavnosti — kmetijstvo in ribištvo na primer 20 % — najnižji porast pa so dosegle sekundarne dejavnosti, denimo industrija 14 odstotkov, gradbeništvo 3 %.

● medtem ko so gospodarske organizacije v letu 1965 še izdajale iz doseženega dohodka 4,7 %, ko so bruto osebni dohodki dosegali 70,5 % in sredstva za sklade 24,8 %, so v minulem letu izdajale iz dohodka le še 0,5 %, za bruto osebne dohodke so poračile 70,8 % dohodka, za sklade pa 28,7 %.

● v primerjavi z letom 1965 je gospodarstvo povečalo svoje sklade za 35,7 %, bruto osebne dohodke za 17,7 %, izplačane neto osebne dohodke pa za 32 %.

● Če označimo povprečno število zaposlenih v letu 1964 z indeksom 100, je v letu 1965 doseglo povprečno število zaposlenih indeks 99,7, v minulem letu pa 96,8.

S. B.

OD VSEPOVSOD

KOPER:

Tovarna Tomos v Koprju stipendira na različnih šolah 330 študentov oziroma članov kolektiva. Sedaj obiskuje srednje in višje šole 160 njihovih delavcev, 20 jih obiskuje osemletko, 80 članov kolektiva je vključenih v interne tečaje za priznanje višje kvalifikacije, vajencev pa imajo 70.

Podjetje si je že pred dvema letoma zastavilo širok program, da bi izboljšalo kadrovsko strukturo in ga tudi izvajalo. Letos tako pričakujejo v podjetju 17 novih tehnikov, 10 absolventov ekonomske srednje šole in 7 absolventov višjih in visokih šol. Za zaposlitev v Tomosu pa se trenutno zanima tudi nekaj inženirjev in tehnikov iz drugih podjetij. Prej ali slei želijo v Tomosu namestiti na odgovornih delovnih mestih strokovno usposobljen kader.

USTANOVljen JE MEDOBČINSKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA ZA POMURJE:

URESNIČENA POBUDA

Sredi minulega tedna so se v Murski Soboti sestali delegati triindvajsetih gospodarskih organizacij iz vseh štirih pomurskih občin ter v imenu 6003 članov ustanovili svoj medobčinski odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva za Pomurje.

Povod za tako odločitev pa je bil en sam: sindikalne podružnice so že dlje občutile potrebo, da nekatere svoje probleme razrešujejo tudi preko strokovnega sindikata in ne samo v okviru zveze sindikatov oziroma občinskih sindikalnih svetov. Toda edino Murska Sobotna ima tako močno industrijo, da bi lahko sin-

dikalne podružnice ustanovile svoj strokovni odbor. Zato so sindikalna vodstva Murske Sote, Lendave, Ljutomer in Radgone predlagale sindikalnim podružnicam, naj osnujejo medobčinski odbor tega strokovnega sindikata in tako poslej po tej poti razrešujejo svoje marsikdaj specifične probleme.

Pobudo so ugodno sprejele vse sindikalne podružnice in občinski sindikalni sveti so ustanovili poseben iniciativni odbor za ustanovitev medobčinskega odbora tega strokovnega sindikata. Le-ta je v minulih tednih uspešno opravil vse priprave za ustanovitev

medobčinskega odbora ter se hkrati tudi domenil s sindikalnimi vodstvi, da naj bi skupno financirali delovanje tega odbora ob pomoči republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije.

Na ustanovnem občnem zboru pa se je med udeleženci razvila živahna razprava o nalogah odbora in o problemih, ki jih bodo morali začeti razreševati sindikati v svojem strokovnem odboru. Ustanovni občni zbor pa je ob zaključku sprejel tudi konkreten program dela v naslednjem mandatsnem obdobju in izvolil trinajstčlansko vodstvo.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Po razpisu smo zahtevali za imenovanje direktorja pogoja, da mora kandidat za to delovno mesto imeti a) visoko ali višjo strokovno izobrazbo z najmanj 5 let prakse v gospodarskih organizacijah, zlasti v gostinstvu-turizmu; b) srednjo strokovno izobrazbo z najmanj 10. leti prakse v gospodarskih organizacijah, zlasti v gostinstvu-turizmu, od tega najmanj 5 let na vodilnih delovnih mestih.

Na razpis sta se prijavila dva kandidata, od katerih je bil prvi 16 let predsednik občine in 10 let predsednik okrajne turistične zveze, ima pa srednjo ekonomsko šolo, drugi pa ima dolgo dobo prakse na vodilnih delovnih mestih v gostinskih stroki in visoko kvalifikacijo gostinskega delavca. Zanima nas, ali kateri od obeh kandidatov izpolnjuje postavljene pogoje v razpisu.

PARK HOTEL — NOVA GORICA

Za direktorja je v smislu člena 77 temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah lahko imenovan le nekdo, ki izpolnjuje z zakonom in s statutom delovne organizacije predpisane pogoje. Ker se po vašem razpisu zahteva najmanj srednja strokovna izobrazba in določena praksa v gospodarskih organizacijah, ne izpolnjuje niti eden od obeh kandidatov oboja, v razpisu postavljena pogoja. Smatram, da namreč delo predsednika občine, kljub podobnostim z vodenjem gospodarstva, ne predstavlja prakse v delovni organizaciji, kvalifikacija visoko kvalificiranega gostinskega delavca pa ne ustreza srednji strokovni izobrazbi.

Delovno mesto direktorja boste zato morali ponovno razpisati in spremeniti pogoje, postavljene v statutu za imenovanje direktorja, če smatrate, da bi za to delovno mesto ustrežal kateri od obeh prijavljenih kandidatov. Če bi bil namreč postavljen pogoj prakse v gospodarstvu in ne v gospodarski organizaciji, bi praksa in delo predsednika občine ustrezala pogojem, postavljenim v razpisu.

A. POLJANŠEK

VPRAŠANJE:

Ponesrečil sem se pri delu v tovarni. Posledica nesreče je sedaj v tem, da se mi po končanem zdravljenju na obrazu pozna zelo opazna brazgotina. Rana na obrazu je bila dolga 10 cm, globoka pa do kosti. Ali imam pravico zahtevati od podjetja kakšno odškodnino?

Vprašanje odškodnine je odvisno od več elementov. Iz vašega vprašanja ni razvidno, kdaj ste se ponesrečili in v kakšnih okoliščinah. Uveljavljanje škode je mogoče v 3 letih od dneva, ko je nastala, ali ko ste zanje zvedeli. Odgovornost delovne organizacije za škodo se presoja glede na okoliščine, v katerih se je nesreča pripetila, pri čemer se ugotavlja, ali morda ni dovolj zavarovala delo, ali je nesreča nastala na primer zaradi ravnanja drugega delavca; sodišče raziskuje tudi vprašanje, ali ste morda tudi vi namenoma ali iz velike malomarnosti povzročili škodo in drugo. Višina škode je tudi odvisna od več momentov: v vašem primeru gre za očitno iznakaženost, ki vam povzroča duševne bolečine, med zdravljenjem ste tudi fizično trpeli; vaše duševne bolečine so odvisne od vaše starosti, itd.

Verjetno je podjetje že izdalo prijavo nesreče na delu, treba je poskrbeti tudi za prepis popisov boleznih, če ste se zdravili v bolnišnici, morebitni zapisnik inšpekcije dela, ki je ugotavljala vzroke nastanka nesreče.

S temi listinami si boste olajšali dokazovanje pred sodiščem.

J. TRAJČEV

KUPON za pravno
posvetovalnico DE

KAKO BI KOMENTIRALI VI?

JAVNO MNENJE:

Ali samoupravljanje resnično zavira boljši odnos zdravstvenih delavcev do pacientov? Tako namreč meni 12 odstotkov anketiranih zdravstvenih delavcev.

Odstotek mnenj, da samoupravljanje zavira boljši odnos do pacienta, sicer ni tako visok pa vendar ga kaže komentirati kajti prav gotovo so ga pogojevala tudi mnoga nerešena sistemska vprašanja, predvsem tista, ki zadevajo organizacijo zdravstvene službe. Uvedbo samoupravljanja kot vzrok, da odnos do pacientov ni boljši, navaja 14 odstotkov zdravstvenih delavcev z dokončano srednjo šolo, 13 odstotkov z dokončano višjo šolo, 10 odstotkov delavcev z dokončano visoko šolo in 8 odstotkov delavcev z manj kot srednjo šolo. Za komentar smo tokrat zaprosili dr. Sonjo Mejak iz medobčinskega zdravstvenega centra v Ljubljani.

V anketi »Zdravstveni delavci o svojih problemih« je bilo 12% zdravstvenih delavcev mnenja, da je uvedba samoupravljanja med glavnimi vzroki, ki zavirajo boljši odnos do pacienta. V interpretaciji rezultatov ankete nisem našla obrazložitve.

Morda so hoteli anketiranci s tako nakazanimi odgovori opozoriti na marsikatera nerazčiščena vprašanja o vlogi in mestu samoupravnih organov v zdravstvu in nerazmejenih odnosov med samoupravnimi organi in strokovnimi službami ter na organizacijo zdravstvenega varstva in na vpliv posameznih samoupravnih organov na to organizacijo.

Organizacija zdravstvenega varstva se mora podrežati oziroma izhajati iz dobro proučenih potreb populacije — tu moramo upoštevati predvsem pogoje, v katerih ta populacija živi in dela ter njeno patologijo. Seveda nudijo tako programirano zdravstveno varstvo razni zdravstveni zavodi z različnimi nalogami, ki se morajo s svojimi programi tem pogojem oziroma zahtevam prilagoditi. Zdravstvena služba mora programirati na tej bazi tudi svoj kader, opremo in seveda za to potrebna finančna sredstva. Razvoj take organizacije zdravstvenega varstva mora biti usklajen, službe se morajo med seboj dopolnjevati, nujno je treba poskrbeti za ustrezajočo nadgradnjo itd.

Pri vsem tem razvijanju našega zdravstvenega varstva pa smo se v preteklosti premnogokrat zapirali v ozke občinske meje in nismo našli pri sicer dobro zamišljeni decentralizaciji nujne reintegracije pri programiranju zdravstvenega varstva, delitvi dela med posameznimi zdravstvenimi zavodi in posebej pri vprašanih investiranju kakršnih koli novih kapacitet. Namesto, da bi bilo samoupravljanje instrument, ki omogoča in zagotavlja najširše sodelovanje vseh zdravstvenih delavcev pri sprejemanju odločitev, pomembnih za delovanje in razvoj zdravstvene službe, se je to v praksi marsikdaj izrodilo. Samoupravljalci v zdravstvu so pogosto uveljavljali ozke interese svoje delovne skupnosti ali celo čisto osebne interese posameznikov na škodo integriranega delovanja celotne zdravstvene službe. Posebni interesi ljudi, skupin ali posameznih organizacijskih enot, interesi, ki so različni ali celo popolnoma nasprotni širšim družbenim ciljem, bodo še dolgo obstajali in menim, da jih ne moremo uskladiti s širšimi cilji zgolj z apeliranjem na samoupravljalsko zavest, ker so se tako prizadevanja pokazala le malo uspešna. Potrebno je spremeniti miselnost, da samoupravljanje zagotavlja pravico do neupoštevanja ali včasih celo negiranja širših strokovnih ciljev, ki zagotavljajo usklajevanje zdravstvenih služb s cilji zdravstvenega varstva v okviru ekonomskih možnosti naše družbe.

Veliko napako smo napravili s tem, da smo skušali mehanično prenašati organizacijo dela in merila produktivnosti iz proizvodnje v družbene službe, konkretno tudi v zdravstvo, ter smo ustvarjali razno razne ekonomske enote, atomizirali storitve, postavljali različna izhodišča za cene in uvajati različne, popolnoma neusklajene sisteme oblikovanja in razdeljevanja dohodka ter temu primerno razvijali tudi atomiziran sistem poslovanja in samoupravljanja. Na drugi strani pa obstajajo utemeljene strokovne težnje enovitosti zdravstvenega varstva za populacijo in za posameznika te populacije ter že prej omenjena delitev dela med posamezne zavode za doseg tega cilja.

● PRIHODNJIČ: Ali sodite, da je medsebojno sodelovanje zdravstvenih zavodov pri izvajanju programa zdravstvenega varstva na vašem področju zadovoljivo?

PRED OBČNIM ZBOROM SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

NAZAJ NI POTI!

Eno od pomembnih vprašanj, do katerega bo moral ponovno zavzeti stališče občni zbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti, ki bo 23. maja v ljubljanski Festivalni dvorani, je nadaljnje razvijanje samoupravljanja v organih državne uprave.

To je zlasti potrebno v sedanjem obdobju, ker ponovno oživljajo razna teoriziranja celo med nekaterimi znanstvenimi in strokovnimi delavci, da je samoupravljanje v državnih organih samo po sebi protislovno. Protislovno po njihovem mnenju zato, ker ni v skladu s samoupravljanjem družbeno političnih skupnosti. Te vrste teoretični menijo, da je delitev po delu v družbenih službah nemogoča, da dosedanjih rešitev samoupravljanja ne moremo označiti za uspeh itd. Take in podobne trditve ponujajo v nekaterih časopisih, še večkrat pa v zaprtih krogih, iz katerih potlej prodira navzven omalovaževanje samoupravljanja. Državna uprava naj bi bila po njihovem aparatu, ki ne bi smel okusiti samoupravljanja. Tako mnenja slone na nerazumevanju bistva začetege procesa v upravi oziroma na področju dejavnosti državnih organov sploh.

Takim pojmovanjem sicer ne kaže dajati prevelike teže, vendar pa je treba zavzeti jasnejša stališča, kot smo jih zavzemali doslej. Tem bolj zato, ker taka in podobna pojmovanja niso nekaj novega, saj so nekateri nastopali z njimi zlasti v letih 1962 in 1963, ko beležimo prve zametke samouprave v državni upravi. Črnogledi nasprotniki tega progresivnega procesa so bili pravzaprav že premagani, ko jim je Ustava dala temeljito lekcijo in ko so na osnovi Ustave bili sprejeti zakoni, ki so konkretizirali načela o enakosti družbeno ekonomskega položaja delovnih ljudi v družbenih službah. Sedaj pa kaže, da so si premaganci zopet opomogli in da začenjajo dvigati svoj glas.

Morda je del krivde za njihovo akcijo tudi v nas samih, morda tudi v nedoslednosti izražanja v vseh naših dokumentih. Kadar namreč govorimo o samoupravljanju, o delitvi po delu, govorimo samo o delovnih organizacijah in pri tem hote ali nehoti omalovažujemo delovne skupnosti državnih organov, kajti v termin delovne organizacije državne uprave ne moremo avtomatično vključiti. Tako neprecizno izražanje nasprotniki našega sistema obračajo tako, kot nim najbolj prija in napeljujejo vodo na svoj mlin. Zato bi kazalo biti v pisanju in izražanju preciznejši.

POPRAVEK

V Delavski enotnosti št. 8 je v članku »Srečna je samo papiga« tiskarska napaka. Gre namreč za podjetje ELEKTROMEDICINA in ne ELEKTROKOVINA, kot je napisano v predznanem odstavku.

Treba je reči, da je na področju samoupravljanja v državni upravi še mnogo stvari, ki niso dobro rešene. Dosedanja praksa ima še vrsto vrzeli, pomanjkljivosti, deformacij, kar pa ne more biti dokaz za to, da je samouprava na teh področjih nekaj nemogočega, nedosegljivega. Navzlic pomanjkljivostim, ki jih ni mogoče zanikati, pa imajo prav delovne skupnosti državne uprave to prednost, ki jo prinašajo s go družbeno službo, da jim ni treba iskati sistemskih rešitev, da imajo pozitivne predpise, ki urejajo tudi financiranje. Ob tej prednosti, ki jih prinašajo s predpisi urejena sistemska vprašanja, pa imamo v državni upravi vrsto primerov, da se ti sistemski predpisi ne izvajajo ali pa se slabo izvajajo. Imamo primere, da tisti, ki so najbolj poklicani, da pozitivne predpise izvajajo, rešujejo stvari po svoje. Zato bi moral sindikat odločneje spremljati, ali se sistemski predpisi izvajajo, in bolj bi moral odločno nastopiti takrat in proti tistim, ki jih ne izvajajo.

Razumeti je treba, je v svoji razpravi na plenumu RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti dejal Slavko Grčar iz sekretariata za občo upravo in pravosodje, ko je opozoril na ta problem, da je bistvo samouprave v njeni družbeni preobrazbi, v postopnem spreminjanju pogojev dela, mentaliteti ljudi, ki tu delajo itd. Tu gre za razvojni proces, ko naj zaposleni dajo vsebino tem službam, ki nikakor ne more in ne

sme biti enaka vsebini v klasični državi in družbi.

Največji odpor nekaterih, da bi se v upravi kaj spremenilo, pogojuje napačno pojmovanje, da je državni aparat pač državni aparat in bo ostal tak, dokler bo obstajala država. Če bi pri trdili takim pojmovanjem, bi negirali dejstvo, da samouprava družba spreminja (in tudi mora spreminjati) odnose na tem področju.

Prav bi bilo, so menili v razpravi člani plenuma, da pred občnim zborom sindikata delav-

cev družbenih dejavnosti in tudi v resoluciji, ki jo bo sprejel občni zbor, damo jasno orientacijo in da ponovimo stvari, ki smo jih že nič kolikokrat povedali, da ni več dileme ali samoupravljanje v državi ali ne in da jasno povemo, da poti nazaj ni.

Seveda pa nihče ne misli, da bo samouprava v državnih organih povsem taka, kot na primer v industriji, temveč se vsi zavedamo, da jo je treba prilagoditi specifični dejavnosti, v kateri se razvija.

N. L.

Na temo REFORMA so rekli

● EDVARD KARDELJ NA SLAVNOSTNI SEJI CK ZKS V LJUBLJANI, 15. APRILA:

Lahko rečemo, da je naš gospodarski sistem in celotno gospodarstvo po svojih razvojnih možnostih že celoten sistem družbeno ekonomskih odnosov, ki so sami po sebi najmočnejša in najbolj dosledna spodbuda za ustvarjalno delo in ustvarjalno misel delovnega človeka. Takšni pa omogočajo našemu delovnemu človeku, da pri družbenem delu zares doseže najvišje mogoče rezultate, če dosledno izkoristi vse možnosti, ki mu jih daje sistem samoupravnih socialističnih ekonomskih odnosov.

To potrjujejo med drugim tudi podatki nedavne ankete zveze sindikatov Slovenije, ki kažejo, da zdaj ljudje govorijo v gospodarski dejavnosti čedalje manj o problemih sistema, mnogo več pa o problemih same gospodarske prakse. Po tej anketi je namreč velika večina samoupravljalcev postavila na prvo mesto probleme, ki ovirajo hitrejšo realizacijo reforme in našega gospodarskega življenja, in navedla predvsem tri faktorje: pomanjkanje dobrih strokovnjakov, premalo spodbuden način nagrajevanja in premajhno osebno odgovornost vodilnih ljudi v delovnih organizacijah in družbenih organih.

Odgovori jasno kažejo, da so samoupravljalci zdaj že pretežno usmerjeni k intenzivnejšemu gospodarjenju.

● FRANC POPIT NA ZBORU SAMOUPRAVLJALCEV V ZAGORJU, 16. APRILA:

Kolikor širše je področje, ki ga zajema sistem družbenega samoupravljanja, toliko številnejši in raznovrstnejši so problemi, s katerimi se srečuje samoupravljalcev. V osnovnih in širših teritorialno političnih skupnostih se spopada naš delovni človek, izvoljen v organe družbenega upravljanja, s problemi družbe v vsej njihovi kompleksnosti in prepletenosti, s splošnimi problemi gospodarstva, zdravstva, socialnega varstva, šolstva in prosvete, znanosti in umetnosti.

Ni mogoče trditi, da se — dejal bi — usodne povezanosti vsega našega socialističnega napredka z nenehnim dviganjem kulturne ravni neposrednega proizvajalca in samoupravljalca zares zmerom v zadostni meri zavedamo. Na vseh ravneh našega družbenega življenja se srečujemo s podcenjevanjem resničnega znanja in njegovega pomena za razvoj materialno ekonomskih osnov socializma in za rast standarda delovnih ljudi, z omalovaževanjem umetniškega ustvarjanja in njegovega pomena za oblikovanje celovite človeške osebnosti v socializmu.

● TITO NA SEJI X. MESTNE KONFERENCE ZK BEOGRADA, 17. APRILA:

Slabosti in neučinkovitosti naše Zveze komunistov so se pokazale na primer na raznih sektorjih, zlasti, ko smo se lotili gospodarske in družbene reforme. O teh naših posegih so pogledi še različni. Se zdaj imamo komuniste, ki se na jeziku strinjajo z ukrepi gospodarske in družbene reforme, v dejanjih pa delajo nasprotno. Menim, da so minili časi, ko smo gledali na to skozi prste. Mislim, da v ZK ni mesta ljudem, ki nasprotujejo odločnemu izpolnjevanju sklepov večine in tistega, kar je v interesu našega človeka, proizvajalca. S svojimi izkrivljenimi nazori in pasivno resistenco so namreč lahko bolj nevarni, kadar so v Zvezi komunistov, kakor če so zunaj nje.

Zvedeli smo

● TRBOVLJE

Že pred leti so se strokovnjaki Strojne tovarne Trbovlje začeli ukvarjati s področjem pnevmatike. S trdim delom in s pomočjo izkušenj tujih tvrdk so prišli do zaključkov, da lahko zrak kot nosilni element praktično uporabimo za različne industrijske naprave. Pred kratkim so v Strojnih tovarnah izdelali pnevmatsko dvigalo, katerega dvigalno in nosilno sredstvo je zrak z nadpritiskom. Novo dvigalo ima prednosti pred standardnimi dvigali, je enostavno, ekonomično in čas njegove montaže je minimalen. Prototip omenjenega dvigala je po daljšem preizkušanju pokazal odlične rezultate in bo lahko služil tudi kot osebno dvigalo. V Strojni tovarni Trbovlje so se že pripravili na proizvodnjo novih dvigal, ki bodo imela nosilnost do 500 kg in maksimalno dvizno višino 10 metrov.

J. G.

V kolektivu se je marsikaj spremenilo na bolje

Med obiskom v tovarni usnja, krzna, konfekcije in lahke obutve v Smartnem pri Litiji smo zaprosili pomočnika direktorja Staneta Pungertarja, da bi nam povedal, s kakšnimi problemi se srečuje ta kolektiv.

»Zanima nas, kako ste rešili vprašanja, ki so bila pred vami v lanskem letu?«

»Se nedavno smo se borili z velikimi težavami zaradi pomanjkanja surovin in obratnih sredstev. Prva naloga kolektiva in strokovnih služb je bila proučiti vse možnosti za nemoteno proizvodnjo takšnih izdelkov, ki bi jih najuspešneje prodajali. Spremembe na tržišču surovin so ugodno vplivale na našo proizvodnjo, tako da smo že v prvem četrtletju letošnjega leta uspeli povečati predelavo težkih kož za 25 do 30 %. Upamo, da bomo lahko letos povečali celotno proizvodnjo usnja za 40 %. Breme nas je tudi počasno obračanje sredstev pri sezonski proizvodnji krzna in krznenih končnih izdelkov, vendar smo mnenja, da bi lahko obračanje sredstev povečali za 100 odstotkov.«

»Pa načrti za bližnjo prihodnost?«

»Ne govorim na pamet, če povem, da izdelujemo sanacijski proizvodni program, ki naj ne bi začrtal samo kratkoročnih rešitev, temveč tudi našo perspektivo, ki naj bi temeljila predvsem na izboljšanju obstoječih proizvodnih kapacitet. Tu mislim predvsem na povečanje dnevnega namoka usnja, medtem ko bi v proizvodnji usnja, krznen in usnjeni konfekciji ter lahki obutvi ostali v dosedanjih okvirih, vendar s poudarkom na večji specializaciji in boljši kvaliteti.«

Izdelki našega kolektiva so že renomirani, nameravamo pa še bolj izpopolniti tehnološke postopke in si tako zagotoviti kupce.«

»Omenili ste, da vaše strokovne službe pripravljajo sanacijski proizvodni program. Kako pa so o tej pripravi programa seznanjeni organi upravljanja?«

»Delavski svet je o nalogah in načrtih kolektiva večkrat razpravljal in je dokaj dobro seznanjen s predvidenim sanacijskim proizvodnim progra-

mom. Ob koncu meseca pa bo sklepal ne samo o razvoju, temveč tudi o vseh potrebnih ukrepih?«

»Kateri so glavni problemi, ki danes tarejo vaš kolektiv?«

»Mislim, da bo treba posvetiti največ pozornosti organizaciji dela ter kvaliteti naših izdelkov in ne nazadnje tudi proučitvi tržišča. Na tem področju že opažamo pozitivne

premake, deloma tudi zaradi tega, ker že eno leto sodelujemo z zavodom SRS za produktivnost dela. Skupaj z zavodom bomo skušali čimbolj objektivno določiti normative za delitve osebnih dohodkov po delu. Pri nas namreč delavci še vedno niso ustrezno stimulirani za svoje delo, čeprav se je povprečje osebnih dohodkov od predlanskih 540 N-din povečalo na 630 N-din v lanskem letu. Vendar je to povprečje osebnih dohodkov v okviru občine in republike razmeroma nizko, če ga primerjamo s povprečji osebnih dohodkov drugih kolektivov sorodnih ali drugih strok. Zato je naša prva naloga doseči z večjo proizvodnjo in z večjo produktivnostjo ustrezno kvaliteto naših izdelkov in z boljšo organizacijo dela izboljšati osebne dohodke.«

»Katero vprašanje ste doslej po vašem mnenju najbolj rešili?«

»Mislim, da nam je pripravljenost celotnega kolektiva, da bolje dela, pomagala rešiti vprašanje surovin, ali z drugimi besedami povedano, s tem, da imamo dovolj surovin, smo si zagotovili kontinuirano proizvodnjo.«

VILI GUČEK

Kritični do lastnega dela

Minuli torek so delegati na IV. skupščini Zveze delavskih univerz govorili pravzaprav o tistih problemih in nalogah s področja izobraževanja zaposlenih, o katerih je nedavno razpravljala tudi RS ZSJ za Slovenijo skupno s svetom Zveze delavskih univerz Slovenije. Le da so govorili o vsem predvsem s stališča izobraževalnih uspehov, pa tudi slabosti dela delavskih univerz. Ta kritičnost do lastnega dela je simpatična, zlasti v času, ko mnogi tako radi lastno odgovornost za neuspehe prevalijo na tuje rame. V referatu **TILKE BLAHA** — ki so jo ta dan ponovno izvolili za predsednico Zveze — in v zelo ilustrativni razpravi, so se nizale glavne ugotovitve o uspehih in slabostih dela delavskih univerz ter o starih in novih nalogah teh izobraževalnih institucij.

Zanimiva je ugotovitev, da so se delavske univerze, ki so se pred sedmimi leti zelo skromno začele razvijati, močnejše osamosvojile prav v času gospodarske reforme. Pol milijona prebivalcev, ki se vključujejo v različne oblike izobraževanja pri delavskih univerzah, ali 44 % vseh nad 15 let starih prebivalcev — to je gotovo impozantna številka! Družbena alternativa — znanje — odpira delavskim univerzam pot naprej, prehodile pa jo bodo toliko hitreje, kolikor se bodo znale s kvaliteto opravljenim izobraževalnim delom še bolj zasedrati sredi resničnih potreb proizvajalcev, mladine in kmečkega prebivalstva.

Gospodarska reforma pa je prinesla s seboj tudi proračunsko štednjo, s tem pa tudi delavskim univerzam določene težave, ki so delo zavirale: načelna spoznanja o potrebnosti znanja tako marsikje niso našla odraza v odmerjanju sredstev

tem izobraževalnim ustanovam; prizadele so jih restrikcije, splošno pomanjkanje denarja pa je ponovno obudilo staro dilemo, ali je za izobraževanje odraslih sploh še smotno dajati denar, ko mladina, ki prihaja iz rednih šol, nima zaposlitve ipd. Tudi zaradi tega je skrajni čas — tako so zahtevali tudi delegati v razpravi — da se čimprej uredi zakoniti status delavskih univerz in njihovo mesto v našem izobraževalnem sistemu.

Predlog zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju izobraževanja in vzgoje uvršča izobraževanje odraslih med dejavnosti, ki naj jih po programu sofinancirajo temeljne izobraževalne skupnosti. Službi temeljnih izobraževalnih skupnosti bi zatorej morali opredeliti svoj odnos tudi do delavskih univerz. Če bi namreč 58 delavskih univerz izgubilo četrtino svojih sredstev, ki so jih doslej dobivale iz družbenih skladov, bi s tem zavrla tudi dejavnost, ki jo omogočajo ostale tri četrtine sredstev in ki jih delavske univerze dobe iz žepov posameznikov in skladov delovnih organizacij. Vsega skupaj pa ni toliko, kot nekateri mislijo. Delež, ki ga npr. delavske univerze prejemajo od tistega, kar delovne organizacije plačujejo v občinske in republiške proračun za šolstvo, je komaj 0,59 %.

Za minulo triletno obdobje dela delavskih univerz so se posebej značilne nekatere ugotovitve. Mnoge delavske univerze še niso kos ostrejšim zahtevam družbeno-političnih in delovnih organizacij po kvalitetnem, ustreznem, racionalno in ekonomsko učinkovitem izobraževanju. Izvajanje programov bi morale zagotavljati uspešnejše prakso proizvajalcev in samoupravljalcev, žal pa je to izobraževanje ponekod še vse preveč prosvetiteljsko ali aktivistično. Za minulo obdobje je zanimiva ugotovitev, da upada obseg družbenega izobraževanja, narašča pa interes za splošno izobraževanje, zlasti za učenje jezikov, ekonomiko gospodinjstva in pomoč pri izrednem študiju. Materialna podpora družbeno-političnih organizacij za družbeno izobraževanje, šole za starše ali mladino, za osnovne šole odraslih in kulturno-estetsko vzgojo je bila močno zmanjšana. To je gotovo zelo vplivalo na obseg te dejavnosti. Mnogo

iznajdljivosti in vztrajnosti pa so pokazale delavske univerze v tem razdobju, ko so prodirale s svojo dejavnostjo v delovne organizacije. Zlasti uspešne so bile tiste, ki so nudile svojo strokovno pomoč delovnim organizacijam pri urejanju njihovih normativnih aktov. Lepe uspehe so imele tudi pri izobraževanju kmečke mladine. V razpravi smo slišali od delegata iz Smarja, kakšen prodor na vas je storila njihova delavska univerza lani, ko je v 12 vaseh posredovala starejšim, zlasti pa mlajšim kmetovalcem izredno zanimive izobraževalne programe, pri katerih ni pozabila niti na družabnost. Preko 500 slušateljev v enem letu je res velik uspeh in velik interes za izobraževanje kaže tudi to, da jih je prihajalo v šole in na predavanja vedno več.

Srednjeročni program razvoja v SR Sloveniji terja, da močno spremenimo izobražbeno strukturo na račun zmanjšanja tistih, ki nimajo dokončano osnovno šolo in povečanje deleža zaposlenih s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Tu je dovolj dela za redne šole in delavske univerze. Zlasti priporočilo RS ZSJ za Slovenijo o osmetliki kot predpogoju za vsako delovno mesto, se zelo počasi uresničuje. Spopasti se bo treba tudi z vsemi tistimi, ki še vedno nasprotujejo v praksi izobraževanju ob delu kot nujni stalni komponenti človekovega dela. Vsem, ki se osnovno ali poklicno izobražujejo ob delu, bi tudi morala pripadati večja materialna podpora. V tej sezoni so tri slovenske delavske univerze uspele tudi ustanoviti posebne osnovne šole za odrasle.

Osnovno torišče dela delavskih univerz gotovo je in ostaja družbena vzgoja. Vzroke zaostajanja tovrstnega izobraževanja so delegati iskali tudi v lastnih slabostih: pri tovrstnem izobraževanju vse premalo upoštevajo povprečno zavest in vsakodnevne konflikte in premalo soočijo načelna stališča s stvarnim stanjem. Zato po navadi bolj uspejo tisti seminarji, ki so pripravljani za eno samo delovno organizacijo in tudi programirani iz njene prakse in problemov. Opozorili pa so tudi na to, da družbeno-politične organizacije včasih ne znajo oceniti vrednosti rezultatov izobraževalnega dela, pridobljeno znanje slušateljev, na katerem bi lahko organizacije gradile svojo politično dejavnost.

Strokovno izobraževanje bi morale delavske univerze še bolj zasidrati v delovnih organizacijah, sestavljati z njimi dolgoročne programe in pogodbe za tiste naloge, ki jih delavska univerza lahko najbolje opravi. Takšno dolgoročno zastavljeno sodelovanje bi delavske univerze lahko tudi finančno, s tem pa tudi kadrovske okrepilo. Delegati so razvajali konkretne pri-

mere, ko so lahko ugotavljali že konkretne rezultate v delovnih organizacijah kot posledico načrtno opravljenih izobraževalnih nalog.

Na področju splošnega izobraževanja bi delavske univerze še več morale storiti za izobraževanje staršev, mladine, zlasti vajenske, delavske, kmečke in tiste, ki čaka na delo, razmisliti bi morale, kako bi lahko dopolnjevale programe družbenih centrov in klubov, kako bi pouk tujih jezikov, strokovno izobraževanje in kulturno estetsko izobraževanje povezovala s turizmom doma in v inozemstvu itd.

Vse te različne naloge pa seveda terjajo, da bi se delavske univerze kar najboljše organizirale, specializirale, povezovala, predvsem pa kadrovske okrepile. Praksa kaže, da se delavske univerze že zdaj zelo različno razvijajo: v regionalnih središčih v materialno in kadrovske močnejše ustanove, nekatere ostajajo in verjetno tudi bodo nekakšne polmaterske ustanove, nekatere se že izrazito specializirajo, npr. za delo s kmečkimi ljudmi, ali s kulturno estetsko vzgojo itd. Uspeh je to, da se je izobrazbena struktura 110 zaposlenih strokovnih sodelavcev na delavskih univerzah precej spremenila: pred tremi leti je bilo še 53 % kadra s srednjo izobrazbo, zdaj pa ga je že 58 % z višjo in visoko. Predavateljev je danes že preko 3000. Delegati so predlagali, naj bi zanje andragoško usposabljanje organizirali po regionalnih centrih.

Delovne organizacije se včasih pritožujejo, da so usluge delavskih univerz drage. Res so drage, kadar za čisto posredniško delo zaračunajo, kot da so opravile polno strokovno izobraževalno nalogo. Drage so in bodo, kadar za kakršenkoli denar ne bodo kvalitetno opravile svojega dela. Konjiška delavska univerza, ki je z denarjem posameznikov, delovnih organizacij in zavoda za zaposlovanje pripravila za kvalifikacijo lani okrog 400 mladih fantov, katerih usposobljenost danes delovne organizacije hvalijo, gotovo ni bila draga.

S. G.

Na obali Save: kar je nekomu razvedrilo je drugemu vsakdanji »kruha«

O IZOBRAŽEVANJU V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

DELITEV IZOBRAŽEVALNIH NALOG JE NUJNA!

Zavod za šolstvo SRS in Gospodarska zbornica SRS sta pripravila v tem mesecu dvojce posvetov z vodji izobraževalnih centrov in izobraževalnih služb v delovnih organizacijah gospodarstva. Na videz dva povsem običajna delovna razgovora, če ne bi hkrati ugotovili, da gre za prvo organizirano srečanje organizatorjev izobraževanja v podjetjih odkar sta se združila Zavod za šolstvo SRS in Zavod za strokovno izobraževanje SRS.

Vsebinska posvetov je bila seveda temu prilagojena, zato povsem informativnega značaja. Udeležencem posvetov so bile posredovane ugotovitve »analize strukture kadrov v gospodarstvu« (in z njo v zvezi predlagani ukrepi Republiškega zavoda za zaposlovanje in skupščine SRS) ter analize izobraževalnih centrov in izobraževalnih služb pri delovnih organizacijah gospodarstva, opravljene pred letom dni. Hkrati je bila želja sklicateljev, da bi v razpravi organizatorji izobraževanja povedali svoja mnenja o tem, kakšne oblike pomoči izobraževalnim središčem delovnih organizacij so potrebne, katere so možne oblike skupnega dela, kakšna je problematika izobraževanja in kakšne akcije bi bile potrebne, da bi se izobraževalna dejavnost v delovnih organizacijah bolj razmahnila.

Upravičeno so bile ugotovitve nekaterih udeležencev posvetov, da se v naši republiki porajajo časovne praznine pri obravnavanju strokovnega izobraževanja oziroma izobraževanja zaposlenih. In vse preveč se ugotavlja stanje, premalo pa se problemi izobraževanja rešujejo, zlasti problemi izobraževanja ob delu.

Razprava se je dotaknila pravzaprav vsega, kar sta pred nedavnim obravnavala na skupni seji predsedstvo republiškega sveta ZSJ za Slovenijo in svet Zveze delavskih univerz Slovenije. Premalo skrbimo za dejavnost in rast izobraževalnih centrov. Na Slovenskem potrebujemo institucijo, ki bi sistematično spremljala in analizirala vzgojno izobraževalno dejavnost na področju strokovnega izobraževanja, saj združitev Zavoda za šolstvo in Zavoda za izobraževanje ni najbolj smotrna. Dobiti bi morali znanstveno institucijo, ki bi se ukvarjala s programiranjem vsebine strokovnega izobraževanja (tako šolskega, kot funkcionalnega izobraževanja za potrebe delovnih organizacij, proučevala ekonomski učinek izobraževanja ter tako prispevala k popolni vključitvi strokovnega izobraževanja in izobraževanja ob delu v naš celovit vzgojno izobraževalni proces.

Uspešnejši razvoj izobraževanja v podjetjih ne zavirajo toliko objektivni kot subjektivni dejavniki. Bržkone kaže na prvo mesto postaviti pomanjkanje tehniške kulture, kar ne vpliva spodbudno na razvoj celovitostnega izobraževanja zaposlenih, še manj pa na razvoj funkcionalnega izobraževanja. Pomanjkljiva tehnična kultura se v podjetjih izraža v omejevanju izobraževanja zaposlenih zgolj na strokovno praktično usposabljanje, kar pomeni omejevanje ali popolno opuščanje sočasnega splošnega in družbeno ekonomskega izobraževanja. Izobraževanje tudi ni dobilo ustreznega mesta v sklopu ukrepov za boljše poslovno politiko podjetij oz. ni postalo njen sestavni del. Zlasti se to izraža v pomanjkljivih načrtih rednega sistematičnega in dopolnilnega izobraževanja strokovnih vodilnih kadrov. Funkcionalno izobraževanje je sicer že nekoliko bolj razvito za potrebe neposrednih proizvajalcev ter nižjih administrativnih in finančnih kadrov, manj pa te potrebe čutijo vodilni in strokovni kadri. V podjetjih ni ustreznih služb za priučitev mladih strokovnih kadrov s stažiranjem itd.

Vsi ti in podobni problemi opozarjajo, da je potrebno urediti status izobraževalnih služb in izobraževalnih centrov v delovnih organizacijah v sklopu celovitega sistema izobraževanja odraslih. Odprava uredbe o izobraževalnih centrih je marsikje zmanjšala njihovo vlogo. Mesto izobraževalca v podjetju ni jasno opredeljeno. Pogosto to delo opravljajo mimogrede in povrh drugih dolžnosti. Občasna nesistematična skrb za izpopolnjevanje delovnih vzgojno izobraževalnih metod je opozorila, da je poleg občasnih dopolnilnih seminarjev potrebno dobiti višješolsko institucijo, ki bo usposabljala kadre tako za potrebe izobraževalnih centrov kot tudi za delavske univerze. Z normativnim aktom bi kazalo oblikovati norme, kdo lahko izobražuje, kakšna morajo biti znanja tistih, ki izobražujejo ipd. To ne bi bilo nobeno kršenje samoupravnih pravic delovnih organizacij, marveč neke vrste normativni družbeni dogovor s področja izobraževanja odraslih.

Glede na to, da bi tudi funkcionalno izobraževanje moralo biti množično, strokovno in specializirano ter sestavni del strokovnega izobraževanja, bi bilo nujno opredeliti nekatere profile funkcionalnih znanj tudi za strokovne in vodilne kadre. Za izvajanje funkcionalnega izobraževanja pa bi bilo prav tako potrebno verificirati nekatere izobraževalne ustanove.

Jasno je, da predpisi ne bodo razreševali vse problematike, zato morajo biti akcije znotraj gospodarstva bolj neposredne in konkretne. Analitične ocene delovnih mest morajo bolj kot doslej opredeliti zahteve po splošni in funkcionalni izobrazbi. Popolna osmetlika bi morala vseh povsod postati zahteva za zasedbo delovnega mesta oziroma pogoj, da nekdo delovno mesto lahko zadrži. Pri tem je potreben močan spopad s tehnokracijo v podjetjih, ki še marsikje trdi, da je dovolj, da delavec obvlada praktične veščine, druga znanja pa mu niso potrebna.

Temeljni zakon o delovnih razmerjih v 30., 32. in 101. členu po eni strani zavezuje delovne organizacije, po drugi pa jim omogoča, da takoj storijo ustrezne ukrepe tudi glede izobraževanja svojih kadrov.

Status izobraževalne službe v podjetju bi morali predvsem opisati v statutu in drugih samoupravnih aktih delovnih organizacij, zlasti pa v pravilniku o izobraževanju. Znotraj delovnih organizacij je potrebno izdelati celovit dolgoročen načrt izobraževanja zaposlenih. Interna nomenklatura poklicev naj bi kot osnova služila nadaljnjemu formiranju in programiranju izobraževanja in usposabljanja vseh zaposlenih. Plani izobraževanja morajo biti sestavni del proizvodnega in finančnega načrta podjetja. S planom izobraževanja bi morali tudi jasno opredeliti, kaj bo izobraževala šola, kaj bo izobraževala delovna organizacija sama in kaj v sodelovanju z zunanjimi institucijami (delavskimi univerzami in podobno). Delitev dela tudi na področju izobraževanja zaposlenih morajo spremljati zlasti naslednji trije faktorji: strokovnost, ekonomičnost in racionalnost. Bržkone pa morajo v sklopu normativne ureditve celotnega izobraževalnega sistema odraslih izobraževalni centri imeti svoje ustrezne mesto. Zagotovitev pedagoških - andragoških principov v delu izobraževalnih centrov je slej ko prej skrb celotne družbe in bo njihova opredelitev tudi zanje samo prispevala k večji kvaliteti vzgojno izobraževalnega dela z zaposlenimi.

ANTON KUKOVICA

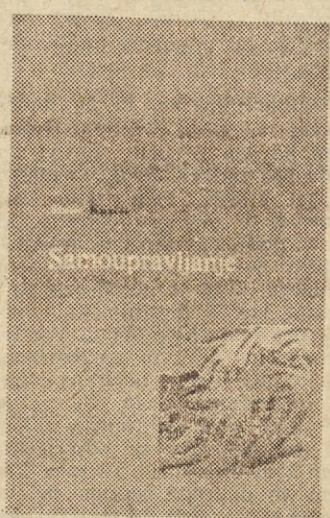
Spremembe v rimsko-katoliški cerkvi

● Časopisno založniško podjetje »Delavska enotnost« obvešča naročnike, ki že imajo I., II. in III. knjigo tovariša Staneta Kavčiča »SAMOUPRAVLJANJE«, da bo 25. aprila izšel IV. del te knjige.

● Knjiga obsega več kot 200 strani, na katerih avtor obravnava aktualna družbeno-politična vprašanja. Manj kot polovica knjige je ponatis pomembnih prispevkov, člankov, razgovorov, ki so bili objavljeni v dnevnem časopisju, revijah in radiu ter so v tej knjigi kronološko urejeni. Večji del knjige pa je namenjen izvirnemu in še ne publiciranemu gradivu, med katerim je zlasti pomembna in tudi najboljše najštudija o spremembah v rimskokatoliški cerkvi.

● IV. del knjige Staneta Kavčiča »Samoupravljanje« bomo naročnikom poslali takoj po izidu. Cena izdoda je 29 N-din, v predplačilu pa 25 N-din.

● Hkrati obveščamo vse zainteresirane, da je na zalogi še nekaj izvodov III. dela knjige »Samoupravljanje« in da lahko III. in IV. del naročijo pri časopisno založniškem podjetju »Delavska enotnost«, Ljubljana, Dalmatinova 4, cena za obe knjigi pa je 45 N-din. Knjige bodo naprodaj tudi v vseh knjigarlah.

SIGNALI

KOMISIJA ZA KULTURNO PROSVETNO DELO V LITOSTROJU IN NJENA DILEMA

Sindikalna komisija za kulturno prosvetno delo v Litostroju je v minulnem mandatsnem obdobju usmerjala svojo dejavnost predvsem v organizacijo kulturnih prireditvev in v izobraževanje. Tako je pripravila v počastitev raznih praznikov v svoji litostrojski dvorani nekaj lepih kulturnih prireditvev, več krajših programov pa je posredovala svojim delavcem med glavnim odmorom kar preko zvočnika.

Obisk na omenjenih prireditvah v Litostroju pa ni bil zadovoljiv. Zato so na minulem običnem zboru sindikalne podružnice delegati postavili vprašanje, če bi v bodoče komisija za kulturno prosvetno delo sploh še organizirala podobne prireditve. V času, ko je treba tako rekoč paziti zares na vsak dinar, ne bi bilo smotno, da bi zmanjšan in brez pravega haska črpali sredstva iz fonda za kulturno dejavnost, menijo v Litostroju.

Istočasno bi bilo verjetno pametno razčistiti tudi vprašanje, zakaj so bile prireditve, ki jih je organizirala komisija za kulturno prosvetno dejavnost v Litostroju v minulnem mandatsnem obdobju, tako slabo obiskane. Je bil morda program neustrezen...? So bile mogoče prireditve ob nepravem času...? Ali pa je morda odpovedala potreba na propaganda...?

Na to vprašanje minuli občni zbor sindikalne podružnice v Litostroju žal ni odgovoril. Zato ne bi bilo napak, da bi sindikat najprej analiziral svojo kulturno prosvetno dejavnost, proučil metode in vsebino dela ter se šele potlej odločil ali se še spleča oziroma ne spleča tudi v bodoče odrediti nekaj za prireditve v počastitev raznih praznikov.

OB 23. APRILU — PRAZNIKU OBČINE POSTOJNA

Za turizem široko odprta vrata

V SPOMIN NA DRZNO AKCIJO DIVERZANTSKE SKUPINE XXXI. PARTIZANSKE DIVIZIJE, KI JE 23. APRILA 1944. LETA UNIČILA NEMŠKO SKLADIŠČE BENČINA V POSTOJSKI JAMI, PREBIVALCI POSTOJSKE KOMUNE LETOS ŽE OSMIČ PRAZNUJEJO SVOJ OBČINSKI PRAZNIK.

Kakor vsako leto bodo tudi tokrat pionirji in mladinci iz osemleke in srednjih šol v občini odšli na pohod po starih partizanskih poteh s skupnim ciljem v Bukovju, kjer bo slavna seja občinske skupščine in centralno zborovanje, povezano s kulturnim programom. V večernih urah predprazničnega dne bo približno 3500 udeležencev pohoda skupaj z ostalimi občani prisostvovalo še drugemu zborovanju pred spomenikom padlim borcem v Postojni, medtem ko bodo samostojno zborovanje, povezano z razglasitvijo napredovanj v višje čine, imeli tudi rezervni oficerji in podoficerji.

Vendar letošnje praznovanje občinskega praznika ne mineva zgolj ob manifestativnih prireditvah, s katerimi bodo obudili spomine na junaško akcijo v Postojnski jami pred 23 leti. Pogledi 18.700 občanov postojnske komune so uprti tudi v sedanost in v prihodnost; zanima jih odgovor na vprašanje, kakšna je njihova prihodnost.

Kar predvsem kaže poudariti, je to, da v sedanjem času vsa proizvodna podjetja v občini svoja sredstva investirajo zgolj v modernizacijo in izpopolnjevanje zastarele strojne opreme, tako da v proizvodni dejavnosti, zlasti pa še v industriji, ne računajo z bistveno povečanim zaposlovanjem. Toliko večje možnosti za zaposlitev pa se ponujajo v storitvenih dejavnostih, še posebej pa v turizmu, ki so mu v tej občini na stežaj odprta vsa vrata. Podatki zadnjih let namreč kažejo, da je takšna usmeritev tudi nujna, saj se z rasto vsega gospodarstva sorazmerno najhitreje povečuje narodni dohodek v gostinstvu in turizmu, ki že zdaj dosega četrtno narodnega dohodka iz industrije, tretjino narodnega dohodka, ustvarjenega v kmetijstvu ali v prometu ali pa skoraj polovico narodnega dohodka, ki ga ustvarja trgovina v občini.

V Postojni so si že dolgo na jasnem, da se lahko uveljavijo predvsem kot postojanka za prehodne turiste. Prav zaradi tega veliko vlagajo v razširitev hotelskih in z njimi povezanih kapacitet. V naslednjih letih računajo, da bodo vložili več kot tri milijarde S-din za gradnjo novega desetnadstropnega hotela in za gradnjo še enega hotela ob Postojnski jami, medtem ko bo HOTEL KRAS do letošnje glavne sezone usposobil novih 156 ležišč v motelu ob občinski črpalci. Zavod Postojnska jama kot drugi najvažnejši nosilec turizma v občini letos prav tako razširja parkirne prostore pred jama, v upravljanje je prevzel sosednjo Pivka jama,

zavzel se je za ureditev nove ceste do jame, medtem ko naj bi v bližnji prihodnosti v sami jami uredili prepotrebno restavracijo.

Se nekaj velja zapisati, ko govorimo o Postojni kot postojanki za tranzitne turiste: v letošnjih prvih treh mesecih so v Postojnski jami, ki pomeni nekak barometer turizma v

občini, zabeležili še enkrat toliko obiskovalcev kot lani v istem času. V tem času je v Postojni razen tega prenočilo za dve tretjini več gostov kot lani v istem času. Postojnsko jama bo končno nekako proti koncu leta obiskal petmilijonti povojni in sedemmilijonti obiskovalec v vsej zgodovini tega bisera v osrčju našega Krasa.

Gostinsko podjetje

Jadran, Postojna

z vsemi svojimi obrati v Postojni čestita občanom za občinski praznik

SE PRIPOROČA ZA CENJENI OBISK

Dve desetletnici podjetja Transavto Postojna

V teh dneh, natančneje 1. maja, bo minilo dvajset let, odkar je bilo ustanovljeno takratno okrajno avtoprevozniško podjetje v Postojni, ki ga domačini poznajo pod imenom OKAP, danes pa nosi ime **TRANSAVTO Postojna**.

Tokrat ne nameravamo govoriti o dolgi in burni zgodovini te delovne organizacije. Dovolj bo podatek, da je **TRANSAVTO** dandanes registriran kot podjetje za tuzemni cestni transport blaga in za servisna popravila lastnih in tujih vozil, pri čemer vključuje specializirani in pooblaščen servis za tovarnjake znamke FIAT.

TRANSAVTO Postojna kot član poslovnega združenja VEKTOR opravlja transport blaga v inozemstvo, vendar se hkrati s tem pripravlja na razširitev samostojnega poslovanja tudi na inozemski cestni transport in na špedicijo.

Postojnsko podjetje **TRANSAVTO** si je doslej prizadevalo za modernizacijo in tipizacijo svojega voznega parka, pri čemer je v polni meri tudi uspelo. Zdaj razpolaga z 81 težkimi

tovornjaki in 58 prikolicami skupne nosilnosti 1610 ton, pri čemer je svoj vozni park tipiziralo na vozila FIAT, OM in TAM. 237-članski kolektiv, ki še dodatno vključuje tudi 31 vajencev, je s svojim delom lani ustvaril 1,5 milijarde dinarjev celotnega dohodka. To pomeni zelo lep uspeh, če pomislimo, da so se v zadnjih letih zaradi močne konkurence cene ustale, medtem ko poslovni stroški stalno in močno naraščajo.

Številke o poslovanju te delovne organizacije še povedo, da so s svojimi vozili lani prepeljali 653.000 ton raznih tovorov ali za 19 odstotkov več kot predlanskim, pri čemer pa so na zaposlenega ustvarili 3 milijone S-din neto produkta ali 10 odstotkov več kot predlanskim. Za letos računajo z enakim obsegom dela kot lani, ker tudi njihovo delovno organizacijo prizadevajo omejitve zaradi osnih pritiskov, prepredivi tovarnega prometa ob sobotah in nedeljah in končno tudi dejstvo, da mnogo podjetij zaradi skrajšanega delovnega časa ob sobotah nič več ne posluje. Vendar je kolektiv podjetja **TRANSAVTO** prepričan, da bo navzlic težjim pogojem dela in gospodarjenja znotraj lastne delovne organizacije in z razširitvijo poslovanja na območja izven republiških meja lahko dosegel najmanj enake, po vsej verjetnosti pa še boljše gospodarske uspehe, kakor pa jih je dosegal doslej. Prav zaradi tega bo **TRANSAVTO** poleg vsega drugega še naprej razvijal poslovno tehnično sodelovanje z nekaterimi večjimi delovnimi organizacijami, ki ga je doslej najbolj razvil z Luko Koper, kjer je stalno zaposlenih njegovih 30 avtovlakov.

Posebej pa velja poudariti, da je v zadnjih sedmih letih kolektiv podjetja **TRANSAVTO Postojna** praktično rešil stanovanjske probleme svojih delavcev. V tem času so namreč kupili 23 stanovanj, letos pa bodo vseljiva še tri stanovanja. Tako so samo za stanovanja kot najvažnejši element družbenega standarda vložili skoraj 94 milijonov S-din. Razen tega pa je 26 članov kolektiva dobilo tudi posojila za dograditev lastnih stanovanjskih hišic. V te namene je podjetje prispevalo 37 milijonov S-din brezobrestnega posojila. Tako za postojnskim motelom nastaja naselje enodružinskih hišic, izmed katerih so nekatere že vseljene, nekatere pa še čakajo pridnih rok, da jih bodo izgotovile. Naselje si člani kolektiva urejajo sami in si med seboi tudi pomagajo. Tako ključavničarji opravljajo ključavničarska dela zase in za sosedo, električarji napeljujejo elektriko vsem stanovalcem, drugi pa opravljajo težaška dela in pomagajo zidarjem.

OB OBČINSKEM PRAZNIKU ČESTITAJO OBČANOM: SKUPŠČINA OBČINE POSTOJNA, OBČINSKI KOMITE ZVEZE KOMUNISTOV, OBČINSKI ODBOR SOCIALISTIČNE ZVEZE, OBČINSKI SINDIKALNI SVET IN DRUGE MNOŽIČNE DRUŽBENO-POLITIČNE IN DELOVNE ORGANIZACIJE

Gozdno gospodarstvo Postojna

Postojnsko gozdno-gospodarsko območje, v okviru katerega gospodari **GOZDNO GOSPODARSTVO POSTOJNA** zajema gozdove Snežnika-Javornika in Nanosa ter obrobne gozdove Bezuljaka, Blok, loške doline in postojnsko-pivške kotline. Večji del območja pripada visokemu krasu, pokritemu z mešanimi gozdovi jelke in bukve. Najbolj znani gozdovi leže v osrčju Snežnika in Javornika. Revirji Leskova dolina, Mašun, Jurjeva dolina, Gomance in Okroglina so tudi znani kot sinonim razsežnih gozdnih kompleksov.

Osnovna značilnost gozdov na tem območju je relativno ohranjen gozdni fond, ki daje velike donose in s katerimi se je doslej gospodarilo predvsem na prebiralni način. Ti gozdovi so vedno služili tudi kot vzor kontrolnega načina gospodarjenja. Zato so jih znanstveno raziskovalne ustanove še posebej proučevale, da bi za daljše časovno razdobje dobile odgovor na vprašanje, kakšen način gospodarjenja najbolj ustreza sestojem in rastiščem na tem območju.

Med 57.990 hektari gozdov, s katerimi gospodari GG Postojna, zasebni gozdovi predstavljajo slabo polovico, ki pa je glede na povprečno višino lesnih zalog znatno pod povprečjem. Povprečna lesna zaloga v gozdovih SLP namreč dosega 243 prostorninskih metrov na hektar, v zasebnih gozdovih pa le 173 kubikov na hektar. Značaj sestojev in rastišč seveda v marsičem pogojuje način gospodarjenja. Zato GG Postojna tako gojilni, kot varstvu in urejanju gozdov posveča vso pozornost z edinim namenom, da bi zagotovilo obnovo gozdov, povečanje prirastka in smotrno izkoriščanje lesa v gozdni proizvodnji.

To svojo osnovno dejavnost je GG Postojna organiziralo v okviru šestih gozdnih obratov ter obrata za urejanje gozdov, medtem ko so dopolnilne de-

javnosti organizirane znotraj obratov za gradnje, mehanizacijo in transport.

Velja poudariti, da je proizvodni cikel v gozdarstvu zelo dolg. Od »setve« do »žetve« preteče sto in še več let. Nepoučeni zato v gozdarstvu vidijo samo eno izmed številnih faz gozdne proizvodnje — izkoriščanje gozdov. Zato pa tudi GG Postojna čisto nalet na nerazumevanje, ker mnogi hote ali nehoče pojem gospodarjenja z gozdovi razumejo preveč ozko in enostransko. Da bi to spoznanje vsaj malo razširili, bomo navedli nekaj podatkov o tem, koliko sredstev je GG Postojna v zadnjih letih vložila v gozdove, da bi zadostilo zakonu o gozdovih in da bi lahko vodilo racionalno in kontinuirano proizvodnjo, ob tem pa tudi gozdnim delavcem nudimo tiste delovne pogoje, kakršne terja današnji čas.

Ti podatki povedo, da je GG Postojna v zadnjih treh letih samo za gojitev gozdov povprečno na leto porabila po 1.678.191 N-din, za urejanje gozdov povprečno po 698.673 N-din, za gozdne ceste po 1.804.203 N-din in za družbeni standard (delavska naselja, kočje, oprema in drugo) po 2.757.187 N-din. Z drugimi besedami: povprečno so v zadnjih treh letih vložili v gozdove po 693,8 milijona S-din, pri čemer pa se letni zneski — razumljivo — iz leta v leto močno povečujejo. Podatki pa bodo povedali še veliko več, če dodamo še to, da na enega delavca GG Postojna ustvarja 77.000 S-din, ki jih kolektiv GG Postojna odvaja za nove investicije v gozdove.

Kolektiv **GOZDNEGA GOSPODARSTVA POSTOJNA** se torej očitno zaveda svojih nalog, saj se močno trudi, da bi z gozdovi zares intenzivno gospodaril. Intenzivno gospodarjenje pa se odraža v poglobljenem strokovnem delu v gozdu in v maksimalno možnih vlaganjih v gozdove, tako da bi znanec pustili še boljše in bolj produktivne gozdove.

Ze iz tega posnetka lahko ugotovimo, da delovni pogoji gozdarjev niso lahki

Zdravstveni dom Postojna

ČESTITA VSEM ZAVAROVANECM

ZA OBČINSKI PRAZNIK

IN ZA PRAZNIK DELA 1. MAJ

Zavarovalnica Postojna v Postojni

NUDI ZAVAROVANJE

- poslopij, premočnin, strojev, naprav — za požar, živali in druge nevarnosti
- zalog blaga, surovin, izdelkov, gotovine — za vlomsko tatvino in rop, izgubo na transportu
- strojev, stekla — za lom, razbitje
- avtomobila — za kasko, jamstvo
- vam osebno — za nezgodo, doživetje, smrt

ZA OBČINSKI PRAZNIK IN OB 20-LETNICI PODJETJA

ČESTITAMO VSEM OBČANOM IN VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM

Kolektiv splošno gradbenega podjetja Gradnje - Postojna

ETIKA JAVNE POLEMKE

O razmerah v velenjski zdravstveni službi smo v našem listu pisali 11. in 18. februarja letos, nato pa še 4. marca. Toliko prostora kot velenjski zdravstveni službi nismo menda do sedaj posvetili nobenemu problemu in prepričani smo bili, da je razprava o tej zadevi zaključena.

Toda zmotili smo se; 28. marca je v naše uredništvo prispelo »Odprto pismo Slovenskega zdravniškega društva uredništvu Delavske enotnosti na članek Mariole Kobal, »Zapeljivi blišč števil««. Odločili smo se — vsaj prvotno, da pisma ne bomo objavili, ker nič ne prispeva k izboljšanju razmer v velenjski zdravstveni službi, pa tudi ne k utrjevanju ugleda Slovenskega zdravniškega društva, oziroma tistih njegovih predstavnikov, ki so ga podpisali.

Pred nekaj dnevi pa smo s precejšnjo zamudo zvedeli, da je to »odprto pismo« objavil »Večer« v svoji celjski izdaji, ki jo v našem uredništvu ne prejemamo. Ker je torej to pismo le prišlo v javnost in zanj bralci »Večera« v Celju in njegovi okolici — torej seveda tudi v Velenju — vedo, ga objavljamo tudi mi, obenem pa objavljamo tudi naš odgovor predstavnikom Slovenskega zdravniškega društva.

ODPRTO PISMO SLOVENSKEGA ZDRAVNIŠKEGA DRUŠTVA

Komisija za stanovska, družbena in organizacijska vprašanja in Častno razsodišče pri Slovenskem zdravniškem društvu sta na svoji seji dne 10. in 24. marca 1967 razpravljala o prispevkih Mariole Kobal o velenjski zdravstveni službi, ki so izšli v 5. in 6. številki Delavske enotnosti. Ker so prispevki po vsebini in načinu v tovrstnem pisanju brez primere v naši publicistiki, komisija in častno razsodišče ob popolni podpori ter soglasju sekretariata in glavnega odbora Slovenskega zdravniškega društva objavljata naslednje:

Strinjamo se z odklonilnim stališčem družbenih organizacij občine Velenje, delovnega kolektiva ZD Velenje in posameznikov, ki so javno demantirali njim pripisane izjave ali pa se distancirali do priobčenega prispevka vaše sodelavke Mariole Kobal v 5. in 6. številki Delavske enotnosti. Tudi SZD najostreje protestira proti takemu pisanju o problemih v zdravstveni službi, saj je v nasprotju z novinarsko etiko in potrebno usposobljenostjo novinarja ter presega po svoji neobjektivnosti vsako dopustno mero v javni razpravi.

Opozarjamo, da VE glasilo Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Brezplačno razdeljevanje časopisa z inkriminiranimi člankom v več sto izvodih po Velenju predstavlja očitno poizkus obveščanja za vsako ceno in akcijo, ki krni ugled izdajatelju, zlonamerno ustvarja pregrado in nesoglasja med zdravstvenimi delavci in bolnikom ter jemlje slednjemu zaupanje v zdravstveno službo. To pa predvsem škoduje bolniku samemu. Poskus ustvarjati take odnose v sedanji resni situaciji, ko z vsakodnevnimi zaostritvami in restrikcijami postavljamo zdravstvene delavce pred dilemo, kako ravnati, da bo še moralno in prav, je grd udarec v obraz zdravstveni službi. Ta služba poskuša premostiti težave in si vztrajno prizadeva, da bi bilo zdravstveno varstvo, ki ga občani z vso pravico zahtevajo in pričakujejo, kolikor mogoče neokrnjeno in uspešno.

Obračamo se na vas v prepričanju, da boste na isti način, kot ste slovensko javnost seznanili s članki Mariole Kobal, objavili tudi celotno poročilo komisije Republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, ki zavrača očitke, navedene v člankih, in daje velenjski zdravstveni službi vse priznanje, in naše pismo, ki ga opiramo na ugotovitve te komisije.

Ni vzdržno, da novinarka ne kvalificirano in neodgovorno piše o zdravstveni problematiki, da prireja statistične podatke, kakor je njej prav, in objavlja izjave s polnimi imeni, šele v nadaljevanju pa ima za potrebo omeniti, da je »začela sprva lahko, nato pa vedno težavnejšo pot preverjanja zbranih podatkov« in se opira na zbrane obtožbe, ko jih je »pred meseci površno prebrala in imena že davno pozabila«. Nevzdržno je tudi, da odgovorno uredništvo ne jemlje resno preklicev in ne upošteva odgovorov družbenih

organizacij Velenja (ZK, Konference SZDL, občinskega sindikalnega sveta in kolektiva ZD Velenje) ter da ne uvidi, da bi moralo soglašati s prizadetimi v naslednjem: takšna vprašanja lahko kvalificirano obravnava samo strokovni organ in brez argumentirane strokovne ocene je vsaka obravnava enostranska, neobjektivna ter ne vodi k razreševanju.

Ker po vseh teh odgovorih uredništvo še vedno vztraja na svojih stališčih, smo dolžni postaviti pred slovensko javnostjo vprašanje, ki stoji tudi v poročilu komisije Republiškega sekretariata za zdravstvo: kakšne namene in v čigavem interesu so izšli kritičarski prispevki Mariole Kobal 11. in 18. februarja 1967?

Ker se v članku vsi prizadeji poimenujejo s celim imenom, z vso pravico zahtevamo, da navedete tako tudi forume, na katere se sklicujete in ki soglašajo z vami v oceni stanja zdravstvene službe v Velenju.

Tako hude, a neutemeljene obtožbe jemljejo dobro ime zdravniku in njegovim sodelavcem, ga skušajo prikazati v tako popačeni podobi, da vidi bralec v njem le brezskrupuloznega zaslužkarja, ki tepta etične in moralne odnose. Pacient, ki v največjih trenutkih prihaja k zdravniku z zaupanjem, da bo dobil najboljšo pomoč, po takih prispevkih ne more videti v zdravniku drugega kot brezdušnega lovca na denar, brezvestnega absolutista, ki mu ni mar človekovega trpljenja, ki sili neozdravljene na težakšno delo, prejema plačilo za delo, ki ga ni opravil, in se okorišča z dobrinami na račun prevaranih oskrbovancev. Mar ni to udarec v obraz vsem tistim, ki so se borili in se borijo za socialistični lik našega zdravnika, ki so za ta svoj ideal tudi padli, in diskvalificira vse, ki so v zadnjih 20 letih poskušali po svojih najboljših močeh vzgojiti zdravstvenega delavca s humanimi odnosi in z novo socialistično etiko.

Čutimo se dolžne, da vas opozorimo na besede in uvodniku Delavske enotnosti z dne 11. in 18. februarja 1967 pod naslovom »Zmalicevanje lastne podob« in »Tisk in javnost«: vemo, da največjo politično škodo povzroča govorice »po vogalih«, svetohlinška pripovedovanja na uho in podobni »kanali« javnega obveščanja, ki nikomur ne odgovarjajo in ki prav zaradi tega lahko naphujejo stvari do mile volje in jim dajejo poljubni pomen... Dejstvo je namreč, da smo postali tako vneti kritiki, da se spreminjamo že v kritikastre. Tisto, kar je dobro, kar je normalno — in tega res ne manjka — nas sploh več ne zanima. Oči imamo samo za probleme, težave, nepravilnosti, nepremišljenosti in različne nečednosti... S takim ravnanjem delamo uslugo izključno tistim, ki so proti nadaljnjemu razvoju naše socialistične skupnosti. Čas je, da postanemo pravični do nas samih in do našega dela...

Kako naj glede na gornje misli vskladiamo prispevke Mariole Kobal s hvalospevi velenjski zdravstveni službi v vašem ča-

sopisu v letu 1966 in s poročilom strokovne komisije Republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo. To poročilo ugotavlja, da citirani članki in iz tega nastala afeta niso objektivni prikaz stanja v zdravstvenem domu Velenje in so zato škodljivi za zdravstveno službo občine Velenje, da je organizacija zdravstvene službe pozitivna in da naj se določeni organizacijski prijemi proučijo, da bi se uporabili še v drugih zdravstvenih domovih in v republiškem merilu.

Menimo, da so Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, Republiški zdravstveni center, Medicinska fakulteta, Slovensko zdravniško društvo in njegove strokovne sekcije organi, ki so pristojni in kvalificirani, da morejo in morajo pred družbo z vso odgovornostjo, objektivno in pravično obravnavati napake zdravstvenih delavcev in probleme zdravstvene službe, zavedačo se svojih ocen in posledic pred družbo in posamezniki. S tem ne odrekamo tisku pravice, da poroča o zdravstveni službi in zdravstvenih delavcih, odločno pa zahtevamo, da je to poročanje objektivno, preverjeno, argumentirano, pravično ter s potrebno mero obzirnosti in razumevanja do pogosto občutljivih in tudi usodnih vprašanj.

Slovensko zdravniško društvo bo budno spremljalo dejavnost zdravstvene službe in bo v vsakem primeru reagiralo na nepravilnosti v delu zdravstvenih delavcev, za ljudi pa, ki bi po-

gazili svetle tradicije slovenskega zdravništva, bo zahtevalo obsodbo in izključitev iz svojih vrst. Ne bo se bato in bo vsak sporni primer poskušalo vsestransko osvetliti. Toda prav tako odločno in z vso odgovornostjo bo v svojih komisijah obravnavalo tudi vse nepravilne, neargumentirane in zlasti zlonamerne obtožbe in bo uporabilo po potrebi tudi vsa pravna sredstva, ki so slovenskemu zdravniku kot občanu, družbenemu delavcu in članu sindikata na voljo, da brani svojo čast in ugled.

Menimo, da so navedeni članki Mariole Kobal takega značaja, da opravičujejo postopek pred razsodiščem društva novinarjev Slovenije in kazenski pregon pred rednim sodiščem. Obema forumoma bomo posredovali ves dokazni material s predlogom, da proti novinarki ustrezno ukrepata.

Prosimo, sklicujoč se na zakon o tisku, da pismo objavite v celoti, brez popravkov in sprememb.

Za Slovensko zdravniško društvo:

Predsednik doc. dr. RADIVOJ OZVALD l. r.

Tajnik dr. MILAN ŠTRUKELJ l. r.

Predsednik Častnega razsodišča dr. JOŽE BEŽEK l. r.

Predsednik Komisije za stanovska, družbena in organizacijska vprašanja asist. dr. ANTON DOLENC l. r.

Ljubljana, dne 27. III. 1967.

Odgovor uredništva:

ETIKA NEKATERIH ZDRAVSTVENIH DELAVCEV JE SAMO LEPA DEKLARACIJA

Zaradi omejenega prostora ne bo mogoče odgovoriti na vse, kar nam »odprto pismo« SZD očita. Sicer pa tudi menimo, da bo dovolj, če se omejimo na tista dejstva, ki so v tej polemiki najbolj bistvena.

Naj odgovorim najprej na vprašanje o namenu našega pisanja o razmerah v velenjski zdravstveni službi in v čigavem interesu smo se odločili za to pisanje. Cisto na kratko: naš namen je bil, da po svojih skromnih močeh prispevam k izboljšanju razmer v velenjski zdravstveni službi, interes, ki nas je pri tem vodil pa je bil interes zavarovancev v Velenju.

Sicer pa je neposreden povod za to naše pisanje bila seja predsedstva Republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti 24. januarja tega leta, posvečena pripravi novega zakona o organizaciji zdravstvene službe. V okviru te razprave so bili izrečeni tudi razni očitki na račun velenjske zdravstvene službe, predvsem pa ta, da je bolniški stalež izpod evropske ravni, istočasno pa beležijo velik porast invalidnosti in štirinurnih zaposlitev. Svoje mnenje o tem vprašanju je na omenjeni seji povedal tudi dr. Radivoj Ozvald, predsednik Slovenskega zdravniškega društva, ki je dejal (citiramo po stenogramu):

»Vprašanje je, ali je pošteno, da zdravnikom izplačujejo premije za znižanje staleža. Nekateri zdravniki so že sprasovali naše društvo, češ, kaj naj store. To ni denar, ki bi bil zaslužen z delom. Sem za to, da to pride v

javnost preko novinarjev in mi lahko podpremo akcijo s tem, da se začne razpravljati o premijah, kar bo le kamenček v razburkanu vodo. Zdej pa vsak skuša biti racionalen s tujo pomočjo.«

»NE PIŠITE O TEM — POVZROČILI BOSTE POLITIČNO ŠKODO«

Našo sodelavko Mariolo Kobal smo torej poslali v Velenje. Res je, da ni zdravstveni strokovnjak, je pa izkušen novinar; Tomšičeva nagrada, ki jo je leta 1964 dobila od Društva novinarjev Slovenije ne dopušča dvomov v njene novinarske kvalitete.

Med te kvalitete sodita nedvomno tudi temeljitost in objektivnost. V velenjskem primeru je te kvalitete izprala predvsem z izjemno velikim krogom anketirancev (46 jih je bilo), ki je obsegal tako tiste, ki so razmerje v velenjski zdravstveni službi kritizirali, kakor tudi tiste, ki so jih branili in celo hvalili.

Zaradi tega nas očitki o njeni objektivnosti puščajo neprizadeti, kar velja tudi za mnenje SZD, da takšna vprašanja, kot je velenjska zdravstvena služba, lahko kvalificirano obravnava samo strokovni organ. Menimo namreč, da funkcioniranje zdravstvene službe ni stvar, o kateri lahko razpravljajo samo strokovnjaki, temveč da imajo o tem polno pravico razpravljati tudi zavarovanci, ki jo končno tudi financirajo.

Medtem ko je Mariola Kobal opravljala v Velenju svoje novinarsko delo, je tam v določenem krogu ljudi nastal preplah, ki se je hitro sprevrgel v pritisk na naše uredništvo, naj o velenjski zdravstveni službi ne pišemo, ker bi to baje povzročilo politično škodo. V tem jeziku se seveda nismo hoteli pogovarjati in ko potem v Velenju nismo mogli na noben način urediti normalne prodaje številke, v katerih smo pisali o problemih velenjske zdravstvene službe, smo pač Delavsko enotnost v Velenju delili zastoni. Dobička od tega kajpak nismo imeli, nismo pa prav nič zaskrbljeni, da je zaradi tega trpel naš ugled; menimo, da je to lahko škodovalo samo ugledu tistih, ki so nam preprečili normalno razširjanje našega lista.

TISK IN JAVNOST

Tajnika SZD dr. Štruklja smo o teh dogodkih svoječasno obvestili v osebnem razgovoru, kakor tudi o tem, da je tem dogajanjem bil posvečen naš uvodnik »Tisk in javnost«, objavljen 11. februarja. Zaradi tega mu ne štejemo v čast, da se v »odprtem« pismu zgraža nad brezplačno delitvijo DE v Velenju in da z iztrganimi citati iz naših uvodnikov 11. II. in 18. II. prikraja njihovo vsebino svojim namenom. Naj nam bo dovoljeno, da zato citiramo nekaj misli iz uvodnika, objavljenega 11. februarja:

...Vemo, da največjo politično škodo povzročajo govorice »po vogalih«, svetohlinška pripovedovanja na uho in podobni »kanali« javnega obveščanja, ki nikomur ne odgovarjajo in ki prav zaradi tega lahko naphujejo stvari do mile volje in jim dajejo poljubni pomen. Ti »kanali« imajo zelo pogosto namen obsoditi našo družbo kot nesposobno, da reši te zadeve, saj bi drugače — tako pravijo — o njih javno spregovorila.

Vse to prav zdaj seveda ne pripovedujemo po naključju.

Teh nekaj misli o vlogi sredstev obveščanja pri uresničevanju načela javnosti smo zapisali zato, ker je naše uredništvo v zadnjih dneh doživelo različne pritiske, naj o določeni stvari ne pišemo, češ da bo to povzročilo politično škodo, za katero bomo mi odgovarjali in ker smo s tem v zvezi slišali tudi grožnje, da nam bodo zaradi našega pisanja odpovedali naročnino itd., itd.

Novinarska peresa »Delavske enotnosti« niso naproday, pritiski in grožnje na naslov našega uredništva pa po našem mnenju izpričujejo samo politično nepismenost tistih, od katerih so prišli...

PRIZNANJE VELENJSKI ZDRAVSTVENI SLUŽBI

SZD nas poziva, naj objavimo celotno poročilo komisije republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, ki je 27. II. pregledalo poslovanje Zdravstvenega doma Velenje in o tem pregledu izdala poročilo. To poročilo obsega približno 14 tipkanih strani, kar nam onemogoča tudi njegovo zelo skrajšano objavo. Lahko pa zatrdimo, da ni res, da »daje velenjski zdravstveni službi vse priznanje«.

Dejstvo je namreč, da je ta komisija tudi pri svojem na hitro izvršenem pregledu ugotovila marsikaj takega, kar ni ravno za pohvalo. Njen splošni zaključek je sicer bil, da je organizacija zdravstvene službe v Velenju pozitivna, poslovanje ZDV pa v redu, drugače pa je med drugim ugotovila tudi naslednje:

• da je pritisk na nižanje bolniškega staleža opazen in verjetno izvajen tudi na podlagi »preventivnega dinarja«;

• da je čisto preventivno delo zdravstvene službe v Velenju zadnji čas pomanjkljivo in da 6 mesecev zdravnik ni bil v jami (rudnik je lani dal ZDV za preventivno delo blizu 8 milijonov dinarjev). Komisija je zato predložila, da se preventivno delo v RLV okrepi in strokovno utrdi z modernimi koncepti medicinske dela;

• da so osebni dohodki v ZDV v republiškem merilu izjemni, o čemer pa komisija ni hotela dati ocene.

Nam se je v poročilu omenjene komisije zdel najbolj za-

nimiv podatek o padanju bolniškega staleža v Velenju in o vzročni povezavi tega padanja s pogodbami med ZDV in rudniki kom ter »Gorenjem«, po katerih nižji procent staleža bolnih prinaša ZDV dohodek, in sicer od 20.000 S-din mesečno (pri staležu 6,4%) do 500.000 S-din mesečno pri staležu 5%, oziroma še nižjem staležu. Komisija je menila, da »ni dvoma, da je stalež in njegov padec v občini Velenje delno posledica teh pogodb« in mi se s tem njenim zaključkom več kot strinjamo. Nam se namreč zdi več kot značilno, da je stalež v rudniku od 6,9% v letu 1964 padel na 4,2% v lanskem letu, ko je ZDV iz naslova »preventivnega dinarja« dobil od rudnika 6 milijonov S-din. Naj s tem v zvezi dodamo, da je povprečni bolniški izostanek v vseh slovenskih rudnikih znašal lani 6,12%, v slovenski industriji pa 4,53%. Prav tako hiter padec bolniškega staleža je bil v teh letih v Velenju zabeležen tudi v občinskem povprečju; še leta 1964 je znašal 6%, lani pa samo še 3,7%. V obeh primerih se je torej v dveh letih znižal za približno 40 odstotkov.

Naj nam bo dovoljeno, da za zaključni komentar porabimo besedo enega od podpisnikov »odprtega pisma«; gre za predsednika Slovenskega zdravniškega društva dr. Radivoja Ozvalda, ki je v razpravi o osnutku zakona o organizaciji zdravstvene službe dejal v socialno-zdravstvenem zboru skupščine SRS naslednje (izvirke iz te razprave je DE objavila 18. III.):

»Preko prakse našega sodišča imamo priložnost opazovati vrsto pojavov, kako je dinar učinkoval na posameznika in skupine. Ne bi se hotel zdrževati pri učinkovanju dinarja na posameznika. Resnejši so pojavi, ko poskušajo zaradi dinarja in preko dinarja celo delovne organizacije vplivati na stanje v zdravstveni službi in v zdravstvenem varstvu na svojem področju. Pred očmi imam primer v Velenju. Prepričani smo, da takšnega »materialnega pritiska«, če ga tako imenujemo, ne bi moglo biti, če bi že imeli vsaj nekaj tega, kar predvideva novi zakon o organizaciji zdravstvene službe, če bi imeli tako organizirano zdravstveno službo, ki bi onemogočila negativne lokalistične pojave, in da občinske meje ne bi bile več meje za delovanje zdravstvene službe, po drugi strani pa, če bi imeli več možnosti in poti, po katerih bi lahko začeli ustvarjati pogoje, da etika zdravstvenih delavcev ne bi bila samo lepa deklaracija, ampak da bi človek bil sam, ali pa preko drugih pristojen to etiko upoštevati.«

Tovariši zdravniki, ki ste podpisali »odprto pismo«: tudi mi želimo, da etika, o kateri je govoril dr. Ozvald, ne bi bila samo lepa deklaracija, zraven pa bi želeli še to, da isti ljudje ne bi o istih stvareh ob različnih priložnostih govorili na različni način.

V imenu uredništva DE:
MILAN POGAČNIK
glavni in odgovorni urednik